

16.9.2024

VN/17690/2024

Kunnanhallitus (pl. Ahvenanmaan maakunnan kunnat)

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalit: Äänestyspaikkojen määrääminen ja niistä ilmoittaminen, vaalitietojärjestelmän käyttö, vaalimateriaali, vaalikoulutus ym.

Vuonna 2025 toimitetaan samanaikaisesti kahdet yleiset vaalit: aluevaalit ja kuntavaalit. Koska vaalit toimitetaan samanaikaisesti, kutsutaan niitä nimellä **alue- ja kuntavaalit**.

Alue- ja kuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025. Ennakoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 2. – 8.4.2025 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 2. – 5.4.2025 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakoäänestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 26.3.2025.

Aluevaaleissa valitaan hyvinvointialueiden aluevaltuustot ja kuntavaaleissa kuntien valtuustot. Sekä aluevaltuustojen että kuntien valtuustojen toimikausi alkaa 1.6.2025 ja kestää vuoden 2029 toukokuun loppuun.

Helsingin kaupunki ei ole hyvinvointialue eikä kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen, joten siellä toimitetaan vain kuntavaalit. Helsingin alueella olevissa yleisissä ennakoäänestyspaikoissa ja laitoksissa voivat kuitenkin muiden kuntien äänioikeutetut äänestää myös aluevaaleissa.

Oikeusministeriö pyytää kunnanhallitusta saattamaan tämän kirjeen kunnan keskusvaalilautakunnan tietoon. Kirje on luettavissa [oikeusministeriön vaalisivuilla](#).

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

1 Sovellettava lainsäädäntö

Aluevaalien toimittamisessa noudatetaan hyvinvointialueesta annettua lakia (611/2021) ja vaalilakia (714/1998). Kuntavaalien toimittamisessa noudatetaan kuntalakia (410/2015) ja vaalilakia.

Vuonna 2024 toimitettujen presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien jälkeen vaalilakiin ei ole tehty muutoksia.

Ajantasainen vaalilaki löytyy [Finlex-palvelusta](#).

2 Hyvinvointialuejako ja kuntajako

Aluevaaleissa vaalipiirinä on hyvinvointialue. Hyvinvointialuejaosta ja sen muuttamisesta säädetään hyvinvointialue- ja maakuntajakolaissa (614/2021). Hyvinvointialueita on tällä hetkellä 21. Jos hyvinvointialueen muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan aluevaalit, valtioneuvoston päätös hyvinvointialueen muuttamisesta on tehtävä vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ja vaalit on toimitettava muutoksen kohteena olevilla hyvinvointialueilla uusien hyvinvointialueiden mukaisesti. Toistaiseksi tällaisia hyvinvointialuejakomuutoksia, jotka siis tulisivat voimaan 1.1.2026, ei ole tiedossa.

Kuntavaaleissa vaalipiirinä on kunta. Kuntajaosta ja sen muuttamisesta säädetään kuntarakennelaisissa (1698/2009). Kuntia on 1.1.2025 lukien Manner-Suomessa 292. Jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, valtioneuvoston päätös kuntajaon muuttamisesta on tehtävä vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ja vaalit on toimitettava uutta kuntajako noudattaen. Toistaiseksi tällaisia kuntajaon muutoksia, jotka siis tulisivat voimaan 1.1.2026, ei ole tiedossa.

3 Kunnan valtuuston koko

Kuntavaaleissa valittavien valtuustojen koot määräytyvät kuntalain 16 §:n mukaisesti. Pykälän 1 momentissa säädetään valtuuston vähimmäiskoosta, joka perustuu väestötietojärjestelmässä 30.11.2024 päivän päättyessä olevaan kunnan asukaslukuun. Pykälän 2 momentin mukaan valtuusto voi kuitenkin päättää vähimmäiskokoaan suuremmasta valittavien valtuutettujen määrästä.

Kunnan on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä eli siis viimeistään 31.12.2024

- päätös valittavien valtuutettujen 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua lukumäärää suuremmasta lukumäärästä tai
- aiemman päätöksen muuttamisesta.

Kunnan on huolehdittava, että ilmoitus tehdään sanotussa määräajassa. Vapaamuotoiset ilmoitukset tulee tehdä sähköpostitse osoitteeseen vaalit@gov.fi. Mikäli kunta on jo ennen tämän kirjeen laatimista ehtinyt tehdä ilmoituksen kirjeellä tai sähköpostilla oikeusministeriön virastosähköpostiin, ilmoitukset otetaan luonnollisesti sellaisenaan huomioon.

Ilmoitusta oikeusministeriölle ei tehdä, jos kunta teki vuoden 2017 tai vuoden 2021 kuntavaaleja varten päätöksen vähimmäismäärää suuremmasta valtuutettujen määrästä, ilmoitti sen oikeusministeriölle kuntalain aikataulun mukaisesti ja aikoo nyt jatkaa samalla valtuutettujen lukumäärällä vuoden 2025 kuntavaaleissa.

4 Vaaliviranomaisten työnjako

Työnjako eri vaaliviranomaisten välillä alue- ja kuntavaaleissa on pääpiirteittäin seuraava:

Aluevaalilautakunta:

- Aluevaalien ehdokashakemusten käsittely, ehdokasasettelun vahvistaminen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen ja sen jakelu alueen kuntien keskusvaalilautakunnille,
- Aluevaalien tuloksen vahvistaminen.

Kunnan vaaliviranomaiset:

Kunnan keskusvaalilautakunta:

- Kuntavaalien ehdokashakemusten käsittely, ehdokasasettelun vahvistaminen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen,
- Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestelyt,
- Molemmista vaaleista tiedottaminen kunnassa,

- Molempien vaalien ennakkoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus vaalilain 63 ja 66 g §:n mukaisesti,
- Molempien vaalien ennakkoäännten laskenta ja molempien vaalien vaalipäivän äänten tarkastuslaskenta,
- Aluevaaleissa annettujen äänestyslippujen mukaan laskettujen äänimäärien ilmoittaminen aluevaalilautakunnalle,
- Kuntavaalien tuloksen vahvistaminen.

Ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijat, kotiaänestyksen vaalitoimitsijat sekä vaalitoimikunnat:

- Molempien vaalien ennakkoäänestyksen toimittaminen.

Vaalilautakunnat:

- Molempien vaalien vaalipäivän äänestyksen toimittaminen ja äänten alustava laskenta.

Vaalipiirilautakunnilla ei ole alue- ja kuntavaaleissa mitään tehtäviä.

5 Vaalien samanaikainen toimittaminen

Tämän kirjeen liitteessä 1 esitetään pääasiallisia linjauksia siitä, mitä kuntien tulee ottaa huomioon, kun toimitetaan kahdet vaalit samanaikaisesti. Tarkempia ohjeita annetaan myöhemmin oikeusministeriön vaaliohjeissa ja VAT-ohjeissa.

6 Äänestyspaikat alue- ja kuntavaaleissa

6.1 Yleistä

Perustuslain 14 §:n 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Tämän nojalla **kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakoäänestyksessä että vaalipäivänä.**

Oikeusministeriö pitää ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen riittävää lukumäärää yhtenä keskeisenä tekijänä hyvän äänestysaktiivisuuden saavuttamiselle.

Kunnan on vaalijärjestelyissään huolehdittava siitä, että äänestyspaikat ovat saavutettavia ja esteettömiä ja että äänestäminen äänestyspaikoissa on kaikissa tilanteissa äänestäjille mahdollisimman turvallista ja että järjestelyt myös näyttävät äänestäjien silmissä siltä. Yhtä lailla äänestyspaikoissa on pystyttävä huolehtimaan myös vaalivirkkailijoiden turvallisuudesta.

Äänestyspaikkojen valinnassa tulee ottaa huomioon myös varautuminen poikkeuksellisiin tilanteisiin¹.

6.2 Yleisten ennakkoäänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 9 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Jokaisessa kunnassa on oltava vähintään yksi ennakkoäänestyspaikka, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Ennakkoäänestyspaikat ovat samat aluevaaleissa ja kuntavaaleissa.

Ennakkoäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa/kaupunkia, jotta äänestäjät jakaantuisivat mahdollisimman tasaisesti eri paikkojen kesken, jolloin suuria ruuhkia ei syntyisi. Ennakkoäänestyspaikassa on voitava pitää riittävät etäisyydet äänestämään tulleiden kesken.

Kunnanhallituksen asiana on tehdä ennakkoäänestyksen toimittamista varten tarvittavat hankinnat siten kuin hankinnat kunnassa suoritetaan. Jos kunta järjestää ennakkoäänestyksen jonkin ulkopuolisen tahon tiloissa, esimerkiksi kauppakeskuksen aulatilassa, se sopii siitä itsenäisesti suoraan asianomaisen tahon kanssa.

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määrätessään kunnanhallituksen on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 2 (kohta 1) mainitut näkökohdat.

¹ Ks. Suomen Kuntaliiton suositus 21.12.2023 varautumisesta ja turvallisuudesta äänestyspaikoilla, joka sisältää ohjeita toiminnasta ylivoimaisen esteen tapahtuessa.

6.3 Vaalipäivän äänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden koosta taikka asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto.

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa noudatetaan sitä äänestysaluejakoa, joka tulee voimaan 1.1.2025 ja joka perustuu kuntien elokuun 2024 loppuun mennessä Digi- ja väestötietovirastolle ilmoittamiin äänestysaluejakopäätöksiin.

Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Vaalipäivänä äänestäjä voi äänestää vain sen äänestysalueen äänestyspaikassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen. Vaalipäivän äänestyspaikat ovat samat aluevaaleissa ja kuntavaaleissa.

Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäessään kuntien on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 2 (kohta 2) mainitut näkökohdat.

Viime vuosina kunnat ovat vähentäneet merkittävästi äänestysalueidensa määrää. Tämä on siten merkinnyt tuntuvaa heikennystä äänioikeutettujen mahdollisuuksiin äänestää vaalipäivänä. Oikeusministeriö suosittelee, että jatkossa nykyistä äänestysalueiden määrää ei enää vähennettäisi ilman pakottavaa tarvetta, vaan päinvastoin tutkittaisiin mahdollisuuksia lisätä äänestysalueiden määrää seuraaviin vaaleihin. Todettakoon myös tässä yhteydessä, että mahdollinen äänioikeusrekisterin käyttö vaalipäivän äänestyksessä (ks. tämän kirjeen s.13) ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää.

6.4 Äänestyspaikkoja koskevien päätösten aikataulu

Kunnanhallituksen tulee tehdä päätökset yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista hyvissä ajoin siten, että paikkoja koskevat tiedot voidaan merkitä oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään (VAT) perjantaihin 24.1.2025 klo 12 mennessä.

7 Äänestyspaikkatietojen ja muiden tietojen merkitseminen vaalitietojärjestelmään

7.1 Äänestyspaikkatietojen merkitseminen

Vaalilain 9 §:n 4 momentin mukaisesti kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin, jona toimii oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmä, merkitään Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan

- yleisen ennakoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat; ja
- vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä
- muut Digi- ja väestötietoviraston määräämät tiedot.

Digi- ja väestötietovirasto antaa kunnanhallituksille tarkempia ohjeita tietojen ilmoittamisesta pohjatietojärjestelmään myöhemmin syksyllä lähetettävässä kirjeessään. Samoin VAT-ohjeessa nro 2b tulee olemaan tarkemmat ohjeet tietojen ilmoittamisesta. Näihin ohjeisiin on huolellisesti tutustuttava ja niitä on tarkoin noudatettava.

7.2 Muiden tietojen merkitseminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että pohjatietojärjestelmään merkitään myös seuraavat tiedot ja että ne tarkistetaan ja kuitataan järjestelmässä tarkistetuiksi:

1) keskusvaalilautakunnan voimassa olevat yhteystiedot alue- ja kuntavaaleissa. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota seuraaviin yhteystietoihin:

- äänioikeusilmoitukselle (ilmoituskortille) tulostuva kunnan keskusvaalilautakunnan puhelinnumero (ns. yleisöpuhelin) ja
- vaaliluettelon toimitusosoite, jonka tulee olla käyntiosoite (ei PL-osoite);

2) kunnassa valittavien valtuutettujen lukumäärä, joka on joko

- kuntalain 16 §:n 1 momentin mukaisesti määräytyvä valtuutettujen vähimmäislukumäärä tai
- vähimmäislukumäärää suurempi lukumäärä, jonka kunta ilmoitti oikeusministeriölle vuoden 2017 tai vuoden 2021 kuntavaaleihin ja jota kunta ei ole myöhemmin muuttanut tai
- kunnan oikeusministeriölle 31.12.2024 mennessä ilmoittama lukumäärä.

7.3 Tietojen merkitsemisen aikataulu

Kunnan on huolehdittava siitä, että kaikki edellä mainitut tiedot, siis yleisten ennakoäänestyspaikkojen tiedot, vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot ja keskusvaalilautakunnan yhteystiedot (ml. vaaliluettelon toimitusosoite) sekä kunnassa valittavien valtuutettujen lukumäärä merkitään vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmään **perjantaihin 24.1.2025 klo 12 mennessä**².

Tietojen tulee ehdottomasti olla oikein, koska ne (vaaliluettelon toimitusosoitetta lukuun ottamatta) tulostetaan äänioikeutetuille lähetettävälle äänioikeusilmoituksille (ilmoituskorteille) ja niiden liitteelle. **Vastuu tietojen oikeellisuudesta on kunnalla.**

8 Kunnan vaaliviranomaisten kelpoisuudesta ja esteellisyydestä

Vaaliviranomaisia koskevat kelpoisuus- ja esteellisyyssäännöt alue- ja kuntavaaleissa ovat tiivistetysti seuraavat:

8.1 Kunnan keskusvaalilautakunta

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa keskusvaalilautakuntana toimii vuoden 2021 kuntavaaleissa valitun valtuuston asettama keskusvaalilautakunta.

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen, joka on ehdokkaana kuntavaaleissa, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn siitä lukien, kun häntä koskeva ehdokashakemus on annettu lautakunnalle. Sen sijaan jäsentä, joka on ehdokkaana aluevaaleissa, ei ole kielletty osallistumasta keskusvaalilautakunnan työskentelyyn. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies aluevaaleissa ja vaaliasiamies kuntavaaleissa eivät saa olla keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Esteellisyys: Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27–30 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että keskusvaalilautakunnan jäsenenä oleva

² Vaalilain 9 §:n mukaan äänestyspaikkoina vaaleissa ovat ne kotimaan yleiset ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä päivän päättyessä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Käytännössä rekisterin viimeiseksi päivytyspäiväksi on kuitenkin määrättävä aikaisempi ajankohta, esimerkiksi nyt alue- ja kuntavaaleissa 24.1.2025, koska jokaiselle äänioikeutetulle lähetettävään äänioikeusilmoitukseen (ilmoituskorttiin) liitetään luettelo äänioikeutetun oman lähialueen yleisistä ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen. Oikovedosten valmistamiseen ja tarkistamiseen sekä luetteloiden painattamiseen on varattava riittävästi aikaa.

- aluevaalien ehdokas tai hänen läheisensä, esimerkiksi puoliso, on esteellinen osallistumaan aluevaalien ennakoänten laskentaan ja tarkastuslaskentaan ja
- kuntavaalien ehdokkaan läheinen, esimerkiksi puoliso, on esteellinen osallistumaan ehdokasasettelusta päättämiseen puolisoaan koskevan listan osalta, kuntavaalien ennakoänten laskentaan, tarkastuslaskentaan ja vaalien tuloksen vahvistamiseen.

8.2 Vaalilautakunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas. Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalilautakuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä, esimerkiksi niitä henkilöitä, jotka toimivat ennakoäänestyksen vaalitoimitsijoina.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: vaalilautakunnan jäsenenä oleva aluevaalien tai kuntavaalin ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana.

8.3 Vaalitoimikunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas eikä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalitoimikuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

8.4 Yleisen ennakoäänestyspaikan ja kotiäänestyksen vaalitoimitsija

Kelpoisuus: Vaalitoimitsijana ei voi olla vajaavaltainen (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu) eikä myöskään aluevaalien tai kuntavaalien ehdokas eikä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimitsijan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että vaalitoimitsijaksi määrätty voi toimia kaikissa vaalitoimitsijan tehtävissä.

8.5 Vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla

Kelpoisuus: Vaaliavustajana ei voi olla vajaavaltainen (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu) eikä myöskään aluevaalien tai kuntavaalien ehdokas eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Esteellisyys: Vaaliavustajalla on vain yksi tehtävä eli äänestäjän avustaminen. Kelpoissääntelyllä on riittävästi varmistettu se, että hän tässä tehtävässään voi avustaa jokaista avustamista tarvitsevaa äänestäjää.

8.6 Aluevaalilautakunnan jäsenen toimimisesta kunnan vaaliviranomaisena

Aluevaalilautakunnan jäsentä tai varajäsentä ei ole kielletty toimimasta jossain kunnan vaaliviranomaisen tehtävässä. Samanaikainen toimiminen aluevaalilautakunnassa ja keskusvaalilautakunnassa lienee kuitenkin käytännössä hankalaa ainakin ehdokasasettelutehtävien osalta, koska niiden aikataulut ovat kummankin viranomaisen osalta samat. Toisaalta aluevaalilautakunnan jäsenet voivat toimia ennakoäänestyksen vaalitoimitsijoina sekä vaalitoimikuntien ja vaalilautakuntien jäseninä, koska aluevaalilautakunnilla ei ole lakisääteisiä kokouksia ehdokasasettelun ja vaalien jälkeisen keskiviikon välillä.

8.7 Muuta vaaliviranomaisten valinnassa huomioitavaa

Kunnan asettamat vaalilautakunnat, vaalitoimikunnat ja vaalitoimitsijat toimivat vaaliviranomaisina sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa.

Kunnan on syytä ylläpitää vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenen sekä vaalitoimitsijan tehtävän houkuttelevuutta esimerkiksi varmistamalla, että tehtävästä maksettava palkkio vastaa tehtävän vaativuutta.

Kaikilla vaalivirkailijoiksi määrätyillä ja erityisesti vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajaksi nimettävillä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

9 Vaalitietojärjestelmän käyttö

9.1 Yleistä

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa kaikki kunnat käyttävät seuraavia vaalitietojärjestelmän osajärjestelmiä seuraavasti:

- 1) pohjatietojärjestelmä (keskusvaalilautakunta),
- 2) ehdokastietojärjestelmä (kuntavaalit; keskusvaalilautakunta),
- 3) äänioikeustietojärjestelmä (ennakkoäänestyksen vaalitoimitsija, keskusvaalilautakunta ns. ”jälkikirjauksissa”),
- 4) tuloslaskentajärjestelmä (keskusvaalilautakunta ennakkoäännten laskennassa, alustavassa ääntenlaskennassa ja tarkastuslaskennassa).

Kunnilla on myös mahdollisuus käyttää vaalitietojärjestelmän seuraavia osajärjestelmiä:

- 5) äänioikeustietojärjestelmä vaalipäivän äänestyksessä (”sähköinen vaaliluettelo”; vaalilautakunta),
- 6) tuloslaskentajärjestelmä (”suora tallennus”; vaalilautakunta alustavassa ääntenlaskennassa),
- 7) äänioikeustietojärjestelmän mobiiliäänioikeuskysely (vaalitoimikunta, vaalilautakunta),
- 8) sähköinen vaalipöytäkirja (vaalilautakunta).

Vaalitietojärjestelmän käyttöä hallinnoi Oikeusrekisterikeskus (ORK), jossa on järjestelmän vaalituki (vaalituki@om.fi), joka antaa järjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet.

Vaalitietojärjestelmän käyttöpalvelutoimittajana jatkaa Tietoevry Oyj.

Vaalitietojärjestelmän käyttäjähallinta perustuu ns. vahvaan tunnistautumiseen eli jokaisella vaalitietojärjestelmän osajärjestelmää käyttävällä henkilöllä tulee olla käytössään joko sirullinen henkilökortti, verkkopankkitunnukset³ tai matkapuhelimeen liitetty henkilövarmenne (mobiilivarmenne).

Kaikkien osajärjestelmien käyttäminen on pääosin samanlaista kuin aikaisemmissakin vaaleissa.

Vaalitietojärjestelmän tuotantokäyttö aloitetaan maanantaina 13.1.2025, jolloin pohjatietojärjestelmä avautuu kuntien käyttöön.

Vaalituki antaa vaalitietojärjestelmän käytöstä tarkempia ohjeita, aikatauluja ja muistutuksia erikseen vaalien valmisteluperiodien aikana.

Kenraaliharjoitukset pidetään seuraavasti:

- ennakkoäänestyksen kenraaliharjoitus tiistaina 18.3.2025 ja
- laskennan ja sähköisen vaaliluettelon käytön kenraaliharjoitus torstaina 20.3.2025.

Seuraavassa kiinnitetään kuntien huomiota vielä niihin osajärjestelmiin, joita kunnat käyttävät vapaaehtoisesti.

9.2 Kuntien vapaaehtoisesti käyttämistä osajärjestelmistä

Äänioikeustietojärjestelmän käyttö vaalipäivänä

Äänioikeustietojärjestelmää ("sähköinen vaaliluettelo") on käytetty vaalipäivän äänestyksessä vuoden 2011 eduskuntavaaleista lukien. Vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa sitä käytettiin 213 kunnassa 890 äänestysalueella.

Sähköistä vaaliluetteloä voidaan käyttää paperisen vaaliluettelon sijasta tai sen rinnalla. Jokaisella äänestysalueella on kuitenkin oltava myös paperinen vaaliluettelo.

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa sähköisen vaaliluettelon käyttöä vaalipäivän äänestyksessä jatketaan seuraavasti:

- Vuosien 2011–2024 vaaleissa järjestelmää käyttäneet kunnat: Järjestelmää voidaan käyttää millä tahansa kunnan päättämillä äänestysalueilla. Kunnan on

³ Pankit eivät enää myönnä tiliin sitomattomia verkkopankkitunnuksia (ns. prepaid-tunnuksia).

kuitenkin hyvissä ajoin ennen vaaleja ilmoitettava nämä äänestysalueet vaalituelle pohjatietojärjestelmään tehtävillä merkinnöillä;

- Muut kunnat: Kunta voi ilmoittaa vaalituelle kiinnostuksensa käyttää järjestelmää yhdellä äänestysalueella. Sen jälkeen vaalituki tarvittaessa arvioi käytön edellytyksiä.

Oikeusministeriö ja vaalituki varaavat itselleen tarvittaessa mahdollisuuden rajoittaa mukaan tulevien uusien äänestysalueiden lukumäärää. Kunta voi myös perua tekemänsä ilmoittautumisen, jos ilmenee esimerkiksi teknisiä ongelmia.

Korostettakoon vielä, että äänioikeusrekisterin käyttäminen vaalipäivän äänestyksessä on vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa ja myös jatkossa kunnalle täysin vapaaehtoista eli mahdollisuus käyttää paperista vaaliluetteloa tulee jatkossakin säilymään. Näin ollen mahdollinen äänioikeusrekisterin käyttö ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää.

Laskentajärjestelmän käyttö alustavassa laskennassa suoraan äänestysalueelta

Alustavan laskennan tuloksia on useissa kunnissa tallennettu tuloslaskentajärjestelmään suoraan äänestysalueilta vuodesta 2014 lukien. Vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa suora tallennus oli käytössä 179 kunnassa 847 äänestysalueella.

Suoraa tallennusta aiemmin käyttäneet kunnat voivat halutessaan jatkaa samaa menettelyä vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa ilmoittamalla aikeistaan vaalituelle pohjatietojärjestelmään tehtävillä merkinnöillä. Myös muut kunnat voivat ilmoittaa vaalituelle kiinnostuksensa sanottuun menettelyyn. Tarkoitus on kuitenkin edetä tässä asiassa maltillisesti, joten muut kunnat voivat tulla mukaan näissä vaaleissa enintään yhdellä äänestysalueella. Oikeusministeriö ja vaalituki varaavat tältäkin osin itselleen mahdollisuuden rajoittaa mukaan tulevien kuntien ja äänestysalueiden lukumäärää ja kunnalla on myös ilmoittautumisensa perumismahdollisuus.

Menettelyä käytävillä äänestysalueilla tulee kuitenkin olla varajärjestelmänä perinteinen menettely laskentatietojen ilmoittamisesta kunnan ilmoituskeskukselle.

Äänioikeuskyselyn mobiilikäyttö

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa jatketaan vuonna 2021 käyttöön otettua äänioikeusrekisterin toimintoa, jossa vaalitoimikunnat ja vaalilautakunnat voivat mobiililaitteilla tehdä äänioikeuskyselyitä eli selvittää, mihin kuntaan esimerkiksi laitoksessa äänestävä henkilö on merkitty äänioikeutetuksi. Tällöin ennakoäänestyksen lähetekirje pystytään osoittamaan aina oikeaan kuntaan.

Äänioikeuskyselyn mobiilikäyttö on mahdollista kaikille kunnille.

Sähköinen vaalipöytäkirja

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa jatketaan sähköisen vaalipöytäkirjan käyttöä. Vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa sitä käytti 464 vaalilautakuntaa 126 kunnassa.

Sähköisen vaalipöytäkirjan käyttö on mahdollista kaikille kunnille. Jos kunta haluaa toiminnon käyttöön, siitä tulee ilmoittaa vaalituella pohjatietojärjestelmään tehtävillä merkinnöillä.

10 Vaalimateriaali ja vaaliohjeet

Oikeusministeriö laatii ja painattaa alue- ja kuntavaalien äänestysliput, vaali- ja lähete-kuoret, lomakkeet, vaaliohjeet ja vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet (VAT-ohjeet) eri vaaliviranomaisille sekä aluevaalien ehdokaskirjan ja kuntavaalien ehdokaskirjan.

Keskusvaalilautakunnan on tilattava tarvitsemansa vaalimateriaali oikeusministeriön vaalimateriaalin tilausjärjestelmästä, joka avataan keskusvaalilautakuntien käyttöön maanantaina 9.12.2024. Oikeusministeriö lähettää tilausjärjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet erikseen. Tilausjärjestelmän ylläpitäjä ja vaalimateriaalin toimittaja on Grano Oy.

Keskusvaalilautakunnan tulee merkitä tilausjärjestelmään tarvitsemansa vaalimateriaali maanantaihin 13.1.2025 klo 12 mennessä. Materiaalitarpeen mitoituksessa tulee ottaa huomioon se, että nyt toimitetaan samanaikaisesti kahdet vaalit.

Tilausten mukainen vaalimateriaalin perusjakelu keskusvaalilautakunnille suoritetaan 10.2.2025 lukien.

Vaaliohjeet ja vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet (VAT-ohjeet) jaetaan keskusvaalilautakunnille 14.1.2025 lukien, kuitenkin niin, että VAT-ohjeet nro 1 ja 2b jaetaan kunnille jo 2.12.2024 lukien.

Ehdokaskirjat jaetaan keskusvaalilautakunnille ehdokasasettelun päättymisen 13.3.2025 jälkeen.

Aluevaalilautakunta jakaa laatimansa hyvinvointialueen ehdokaslistojen yhdistelmän oman alueensa keskusvaalilautakunnille erikseen 13.3.2025 jälkeen. Jakelua varten vaalituki lähettää tammikuussa 2025 kuntien keskusvaalilautakunnille erillisen webropolkyselyn, johon kunnat merkitsevät tarvitsemiensa yhdistelmien lukumäärän ja vaalituki välittää näin kerätyt tiedot kootusti aluevaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen ehdokasasettelutehtävien alkua.

Uusien vaneristen vaaliurnien tarpeesta ja vanhojen vaaliurnien kierrättämisestä oikeusministeriö lähettää erillisen sähköpostikyselyn marraskuussa 2024. Liitteenä 1 olevasta muistiosta käy ilmi, että kunta voi halutessaan käyttää äänestyspaikoissa kahta urnaa, joista toiseen pudotetaan aluevaalien äänestysliput ja toiseen kuntavaalien äänestysliput. Toisena urnana käytetään pahvista vaaliurnaa, joka tilataan muun vaalimateriaalin yhteydessä tilausjärjestelmän kautta. Vanerisia urnia ei tilata lisää sitä varten, että voitaisiin käyttää kahta vanerista urnaa.

Keskusvaalilautakunnan on myös hyvissä ajoin ennen vaaleja tarkistettava, että äänestyskopit ja vaalileimasimet ovat toimintakuntoisia ja että niitä on riittävästi.

11 Vaalikoulutus

11.1 Oikeusministeriön koulutus

Oikeusministeriön vaalikoulutus vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleja varten tapahtuu verkkokoulutuksena. Ministeriö laatii vaalikoulutuskokonaisuuden, joka tulee kaikkien kuntien katsottavaksi verkkoon helmikuussa 2025. Tarkoitus on, että kukin kunta käy läpi ja suorittaa vaalikoulutuksen omatoimisesti haluamanaan ajankohtana.

Vaalikoulutuskokonaisuudessa käydään läpi vaaliohjeissa ja VAT-ohjeissa selostettuja asioita:

- kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät,
- ennakoäänestyksen järjestäminen,

- vaalipäivän äänestyksen järjestäminen,
- vaalitietojärjestelmän käyttö, mm.:
 - ehdokastietojärjestelmä,
 - äänioikeustietojärjestelmä yleisessä ennakkoäänestyspaikassa,
 - äänioikeustietojärjestelmä keskusvaalilautakunnassa ("jälkikirjaukset"),
 - äänioikeustietojärjestelmä ("sähköinen vaaliluettelo"), paikallinen tallennus ja sähköinen vaalipöytäkirja vaalilautakunnassa,
 - tuloslaskentajärjestelmä keskusvaalilautakunnassa (ennakkoäännten laskenta, alustava laskenta ja tarkastuslaskenta).

Tämän lisäksi ministeriö järjestää verkossa kaksikielisiä vaalikoulutusklinikoita, joissa kunnat voivat esittää vaalikoulutuskokonaisuutta sekä vaali- ja VAT-ohjeita koskevia kysymyksiä.

Vaalituki ilmoittaa kunnille vaalikoulutuskokonaisuuden ja koulutusklonikoiden verkkolinikit, klonikoiden tarkemmat ajankohdat sekä muut tarvittavat ohjeet erikseen.

11.2 Kunnan oma koulutus

Kunnan keskusvaalilautakunnan tulee kouluttaa, opastaa ja neuvoa kunnan muita vaaliviranomaisia (vaalilautakunnat, vaalitoimikunnat sekä yleisten ennakkoäänestyspaikkojen ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijat), jotta nämä suoriutuvat heille kuuluvista tehtävistä. Keskusvaalilautakunta voi käyttää koulutusmateriaalina esimerkiksi oikeusministeriön verkkokoulutusta, vaaliohjeita ja VAT-ohjeita.

Vaalitietojärjestelmän koulutuskanta, jossa voi harjoitella eri osajärjestelmien käyttöä, on kuntien käytettävissä vaalituen myöhemmin ilmoittamina ajankohtina.

12 Alue- ja kuntavaalien kustannuksista

Alue- ja kuntavaalien kustannusten jaosta säädetään vaalilain 188 §:ssä, jonka 3 momentin mukaan kunta huolehtii kunnan vaaliviranomaisten kustannuksista. Oikeusministeriö ei alue- ja kuntavaaleissa suorita kunnalle valtiollisista vaaleista tuttua kuntakorvausta. Sen sijaan aluevaaleissa hyvinvointialue korvaa kunnalle ne kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle pelkästään aluevaaleista.

Pelkästään aluevaaleista johtuvia lisäkustannuksia voi kunnalle aiheutua esimerkiksi seuraavista tehtävistä:

- Ennakkoäänien laskenta, alustava äänenlaskenta ja tarkastuslaskenta, jos esimerkiksi laskentahenkilöstöä palkataan erikseen aluevaalien ja erikseen kuntavaalien äänestyslippujen laskentaan;
- Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastus, jos esimerkiksi muodostetaan omat valmistavan tarkastustyön ryhmät erikseen aluevaalien lähetekuorten ja erikseen kuntavaalien lähetekuorten tarkastukseen.

Kustannusten syntymistä ”pelkästään aluevaaleista” tulisi lähestyä lähtökohtaisesti siten, että kyseessä on kustannus, jota ei syntyisi, jos kunnassa toimitettaisiin pelkästään kuntavaalit.

Korvaaminen toteutetaan käytännössä siten, että alue- ja kuntavaalien jälkeen kunta toimittaa hyvinvointialueelle vapaamuotoisen laskun pelkästään aluevaaleista aiheutuneista kustannuksista. Valtiovarainministeriö, oikeusministeriö ja Suomen Kuntaliitto ovat 16.8.2024 sopineet suosituksesta, jonka mukaan hyvinvointialueen maksama korvaus olisi 1,4 euroa kutakin kunnan lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin merkittyä äänioikeutettua kohden. Lisäksi Helsingin kaupungilla olisi mahdollisuus laskuttaa kutakin hyvinvointialuetta summalla, joka on 0,10 euroa kutakin Helsingissä ennakkoon äänestänyttä hyvinvointialueen äänioikeutettua kohden.

13 Oikeusministeriön ja vaalituen viestintä keskusvaalilautakunnille

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien valmistelun ja toimittamisen aikana oikeusministeriö ja vaalituki tulevat viestimään keskusvaalilautakunnille pääasiassa sähköpostitse. Keskusvaalilautakunnan onkin jo tässä vaiheessa syytä tarkistaa, että sillä on toimiva sähköpostiosoite. Sähköpostiosoitteiden mahdolliset muutokset tulee merkitä pohjatietojärjestelmään. Vuoden 2024 vaalien aikaiset keskusvaalilautakuntien yhteystiedot on koottu vaalit.fi -sivuille.

14 Lisätietoja

Lisätietoja vaaleihin liittyvistä kysymyksistä:

- www.vaalit.fi, vaalit@gov.fi,
- vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, puh. 0295 150 128, etunimi.j.sukunimi@gov.fi,

- erityisasiantuntija Laura Nurminen, puh. 0295 150 008,
- erityisasiantuntija Elina Rissanen, puh. 0295 150 248,
- erityisasiantuntija Oula-Antti Labba, puh. 0295 150 056,
- asiantuntija Tuomas Rekola, puh. 0295 150 195,
- suunnittelija Evgenia Klubnitskina, puh. 0295 150 141,
- VAT-asioissa Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) **vaalituki**, puh. 02956 65609, vaalituki@om.fi.

Oikeusministeriön sähköpostit: etunimi.sukunimi@gov.fi.

Lisätietoja äänestysaluejakoon ja äänestyspaikkatietoihin liittyvistä kysymyksistä antaa Digi- ja väestötietovirasto, puh. 02955 535530, sähköposti: vaalit@dvv.fi.

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija

Laura Nurminen

- LIITTEET
- 1) Eräitä näkökohtia vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleista
 - 2) Äänestyspaikkojen määräämisestä ja äänestyksen järjestämisestä
 - 3) Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien aikataulua kootusti

TIEDOKSI: Ulkoministeriö
Digi- ja väestötietovirasto
Suomen Kuntaliitto

LIITE 1: ERÄITÄ NÄKÖKOHTIA VUODEN 2025 ALUE- JA KUNTA- VAALEISTA

Vaalilain (714/1998) 143 a §:n ja 144 §:n mukaisesti toimitetaan sunnuntaina 13.4.2025 samanaikaisesti aluevaalit ja kuntavaalit eli alue- ja kuntavaalit. Tässä liitteessä esitetään eräitä alustavia näkökohtia siitä, mitä kaksien vaalien samanaikainen toimittaminen käytännössä tarkoittaa lähinnä vaaliviranomaisten näkökulmasta. Tässä esitetään lähinnä vain päälinjoja – oikeusministeriö tulee antamaan yksityiskohtaiset ohjeet myöhemmin vaaliohjeissa ja VAT-ohjeissa.

1. Vaalien aikataulut

Molemmilla vaaleilla on samat aikataulut: Vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025 ja ennakkoäänestys toimitetaan kotimaassa ajanjaksolla 2.– 8.4. ja ulkomailla ajanjaksolla 2.–5.4. Ehdokashakemukset tulee toimittaa vaaliviranomaiselle (aluevaalien hakemukset aluevaalilautakunnalle ja kuntavaalien hakemukset kunnan keskusvaalilautakunnalle) viimeistään tiistaina 4.3. ja ehdokasasettelu vahvistetaan torstaina 13.3. Äänioikeusrekisterin poimintapäivä on perjantai 21.2.

2. Äänestysalueet ja äänestyspaikat

Molemmissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa, josta päättää kunnan valtuusto (8 §).

Molemmilla vaaleilla on samat yleiset ennakkoäänestyspaikat ja laitosaänestyspaikat sekä vaalipäivän äänestyspaikat (9 §). Äänestyspaikkoja ei siis aseteta erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten. Kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat asettaa kunnanhallitus. Ulkomaan yleiset ennakkoäänestyspaikat asetetaan valtioneuvoston asetuksella.

3. Vaaliviranomaiset

Aluevaalilautakunta, jonka aluevaltuusto asetti vuoden 2022 aluevaalien jälkeen, huolehtii aluevaalien ehdokasasettelutehtävistä (30 - 45 § ja 143 b – 143 k §), mukaan

lukien aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen ja sen toimittaminen hyvinvoin-tialueen kunnille, sekä aluevaalien tuloksen vahvistamisesta (143 I §).

Kunnan keskusvaalilautakunta, jonka kunnan valtuusto asetti vuoden 2021 kuntavaalien jälkeen, huolehtii muun muassa

- kuntavaalien ehdokasasettelutehtävistä (30 – 45 § ja 145 – 156 §),
- molempia vaaleja koskien kaikista äänestysjärjestelyistä kunnassa (tiedottaminen, vaalitoimitsijoiden rekrytointi ja kouluttaminen, vaalimateriaalin käsittely, vaalitietojärjestelmän käyttöönotto sekä vaalipäivän äänestyksen, ennakkoäänestyksen ja laitosäänestyksen muu valmistelu),
- vaaliluetteloihin liittyvistä tehtävistä,
- molempien vaalien ennakkoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisesta,
- molempien vaalien ennakkoäännten laskennasta ja vaalipäivän äänten tarkastuslaskennasta sekä
- kuntavaalien tuloksen vahvistamisesta.

Vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat asettaa kunnanhallitus, erityisesti huomioiden vaalilain 15 §:n 2 momentin, jonka mukaan kuntavaaleissa vaalilautakunnan/vaalitoimikunnan jäsenten ja varajäsenten tulee edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Kuntavaaleihin asetetut vaalilautakunnat/vaalitoimikunnat toimivat samalla myös aluevaalien vaalilautakuntina/vaalitoimikuntina. Vaalilautakuntia/vaalitoimikuntia ei siis aseteta erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen määrää kunnan keskusvaalilautakunta ja ulkomaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan asianomaisen edustuston päällikkö tai hänen nimeämänsä. Kaikki vaalitoimitsijat toimivat vaalitoimitsijoina molemmissa vaaleissa. Vaalitoimitsijoita ei siis aseteta erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten.

4. Äänioikeus, äänioikeusrekisteri ja äänioikeusilmoitus

Äänioikeudesta aluevaaleissa säädetään hyvinvointialuelain 28 §:ssä ja äänioikeudesta kuntavaaleissa kuntalain 20 §:ssä. Molemmissa vaaleissa äänioikeutetut ovat samat:

aluevaaleissa äänioikeutetulla on aina äänioikeus myös kuntavaaleissa ja päinvastoin. Helsingin kaupunki muodostaa tästä poikkeuksen: Helsingin kuntavaaleissa äänioikeutetulla ei ole äänioikeutta aluevaaleissa, koska aluevaaleja ei toimiteta Helsingissä.

Alue- ja kuntavaaleihin perustetaan teknisessä mielessä kaksi äänioikeusrekisteriä, mutta käytännössä, esimerkiksi ennakoäänestyksen vaalitoimitsijoille äänioikeustietojärjestelmä näyttäytyy yhtenä rekisterinä, jossa kullakin äänioikeutetulla on kaksi äänioikeutta, yksi aluevaaleissa ja toinen kuntavaaleissa (pl. helsinkiläiset, joilla on vain kuntavaalien äänioikeus).

Kullekin äänioikeusrekisteriin otetulle lähetetään äänioikeusilmoitus (ilmoituskortti) yhtenä kirjeenä tai, jos ilmoitus toimitetaan Suomi.fi –viesteihin, yhtenä viestinä, jossa mainitaan äänioikeus sekä alue- että kuntavaaleissa. Helsinkiläisille äänioikeutetuille lähetettävän äänioikeusilmoituksen kirjekuoressa lukee ”Äänioikeusilmoitus vuoden 2025 kuntavaaleissa”, muille lähetettävässä kirjekuoressa ”Äänioikeusilmoitus vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa”.

5. Vaaliasiakirjat

Aluevaalien äänestyslippu on värillinen (violetti) ja kuntavaalien äänestyslippu (perinteinen) valkoinen.

Vaalikuoret, lähetekuoret ja lähetekirjeet ovat samat molemmissa vaaleissa. Tilanteessa, jossa äänestäjä äänestää ennakkoon molemmissa vaaleissa samalla kertaa, syntyy kaksi eri lähetekuorta (tarkemmin jäljempänä). Vaalikuoresta olevasta ikkunasta todetaan se, kumman vaalin äänestyslippu kuoressa on.

Vaalipöytäkirja (tai sähköinen vaalipöytäkirja) on erikseen aluevaaleille ja erikseen kuntavaaleille. Vaali- ja VAT-ohjeissa on kuitenkin tarkoitus antaa tarkempia ohjeita niiden täyttämistä esimerkiksi siten, että pöytäkirjan sivut 1, 2 ja 4 täytettäisiin vain yhteen kertaan. Pöytäkirjan liitteenä oleva laskentalomake on kuitenkin joka tapauksessa erillinen aluevaaleille ja erillinen kuntavaaleille.

Kunnan keskusvaalilautakunnan ja ulkoministeriön tulee, tehdessään vaalimateriaalilauksia oikeusministeriön myöhemmin antamien ohjeiden mukaan, huomioida vaaliasiakirjojen kaksinkertainen tarve verrattuna aikaisempiin vaaleihin.

Aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmä on väriltään violetti ja kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä (perinteinen) valkoinen. Myös ennakoäänestyspaikoille

jaettavia ns. ehdokaskirjoja, joihin on otettu kaikkien hyvinvointialueiden ja kaikkien kuntien ehdokkaat, on kaksi: aluevaalien ehdokaskirja (violetti kansi) ja kuntavaalien ehdokaskirja (valkoinen kansi).

Tuloslaskentalomakkeet laaditaan erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten.

Vaaliluettelot ovat yhteiset molemmille vaaleille ja kunkin äänioikeutetun kohdalle on merkitty molemmat äänioikeudet, yksi sarake aluevaalien äänioikeuden käytön merkintää varten ja toinen sarake kuntavaalien äänioikeuden käytön merkintää varten.

Oikeusministeriön vaaliohjeet ja VAT-ohjeet ovat lähtökohtaisesti yhteiset molemmille vaaleille, kuitenkin niin, että aluevaalilautakunnan kaikki VAT-tehtävät kootaan yhteen VAT-ohjeeseen.

6. Vaalitietojärjestelmä

Äänioikeustietojärjestelmä on molemmille vaaleille yhteinen ja kunkin äänioikeutetun kohdalle on merkitty kaksi äänioikeutta, yksi aluevaaleja varten ja toinen kuntavaaleja varten.

Ehdokastietojärjestelmä on erikseen aluevaaleja varten ja erikseen kuntavaaleja varten. Aluevaalilautakunta voi käyttää vain aluevaalien ehdokastietojärjestelmää ja kunnan keskusvaalilautakunta vain kuntavaalien ehdokastietojärjestelmää. Yksi henkilö voi olla ehdolla molemmissa vaaleissa ja tietojärjestelmät mahdollistavat tämän.

Tuloslaskentajärjestelmä on erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten. Aluevaalien tuloslaskentajärjestelmää käyttävät sekä kunnan vaaliviranomaiset (äänien laskenta) että aluevaalilautakunta (tuloksen vahvistaminen kuntien laskemien äänimäärien perusteella). Kuntavaalien tuloslaskentajärjestelmää käyttävät vain kunnan vaaliviranomaiset.

7. Ehdokastiedot

Ennakoäänestyspaikan ja vaalipäivän äänestyspaikan jokaiseen äänestyskoppiin sijoitetaan lähtökohtaisesti molempien vaalien ehdokaslistojen yhdistelmät. Aluevaalien violetti yhdistelmä sijoitetaan lähtökohtaisesti äänestyskopin keskeltä vasemmalle sivustalle ja kuntavaalien valkoinen yhdistelmä keskeltä oikealle sivustalle. Aluevaalien yhdistelmän vasen reuna ja kuntavaalien yhdistelmän oikea reuna sijoittunevat monissa tapauksissa äänestyskopin sivuseinän yli. Jos kuntavaalien yhdistelmä on

huomattavasti pienempi kuin aluevaalien yhdistelmä, yhdistelmät voidaan asettaa koppiin luonnollisesti myös muutoin kuin keskeltä alkaen, mutta kuitenkin siten, että aluevaalien yhdistelmä on aina vasemmalla ja kuntavaalien oikealla. Helsingin äänestyskoppeihin sijoitetaan vain kuntavaalien yhdistelmä

Äänestyskopit valmistuttaa kunta, eikä niiden mallista ole muuta sääntelyä tai ohjeistusta kuin että niiden tulee turvata vaalisalaisuuden säilyminen. Kunnalla on näin ollen harkintansa mukaan mahdollisuus valmistuttaa nykyistä tilavampia äänestyskoppeja, jos näyttää siltä, että nykyisten koppien tila kahdelle yhdistelmälle ei ole riittävä. Lisäksi on huomattava, että vaalilaissa ei ole sääntelyä siitä, että ehdokaslistojen yhdistelmän tulisi olla ennakoäänestyspaikassa nimenomaan äänestyskopissa. Vaalilain 57 §:n 3 momentissa todetaan vain, että äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua yhdistelmään tai ehdokasrekisteriin tai sen tulosteeseen (ehdokaskirjaan). Perinne on kuitenkin ollut, että ennakoäänestyspaikan äänestyskoppiin sijoitetaan yhdistelmä, joka esimerkiksi aluevaaleissa on sen hyvinvointialueen yhdistelmä, jonka alueella ennakoäänestyspaikka on. Sen sijaan vaalilain 70 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan ehdokaslistojen yhdistelmä on sijoitettava vaalipäivän äänestyksessä äänestyskoppiin.

Toisaalta, mikäli kunta niin hyväksi katsoo, ei liene estettä sellaisellekaan menettelylle, jossa äänestyspaikassa käytetään kahta (vierekkäin olevaa) äänestyskoppia siten, että yhdessä on pelkästään aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmä ja toisessa pelkästään kuntavaalien yhdistelmä. Mikäli näin toimitaan, on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota äänestäjien neuvontaan.

Ehdokaslistojen yhdistelmät laaditaan siten, että kuntavaalien valkoisessa yhdistelmässä ehdokasnumerot aloitetaan numerosta 2. Aluevaalien violetin yhdistelmän osalta tarkoitus on, että numerointi aloitettaisiin jostain selvästi suuremmasta numerosta, esimerkiksi numerosta 2002. Siten kuntavaaliehdokkaiden numerot olisivat (muualla kuin Helsingissä) yksi-, kaksi- tai kolminumeroisia ja aluevaaliehdokkaiden numerot nelinumeroisia. Tätä tarkennetaan myöhemmin vaaliohjeissa.

Perinteiseen tapaan ennakoäänestyspaikkoihin jaetaan ja niissä nähtävillä pidetään molempien vaalien ns. ehdokaskirjat, joissa on lueteltu hyvinvointialueittain ja kunnittain koko maan ehdokkaat.

8. Äänestäminen

Äänestäjä voi käyttää molemmat äänioikeutensa samalla äänestyskerralla tai erikseen eri kerroilla, esimerkiksi niin, että hän äänestää ennakkoon kuntavaaleissa ja vaalipäivänä aluevaaleissa.

Jos äänestäjä äänestää samalla kertaa molemmissa vaaleissa, ennakkoäänestyksessä toimitaan lähtökohtaisesti seuraavasti:

- Vaalitoimitsija tarkistaa äänestäjän henkilöllisyyden ja tarjoaa hänelle kahta äänestyslippua (violettia ja valkoista). Helsingissä tarjotaan lähtökohtaisesti vain valkoista lippua, mutta vaalitoimitsijan on varauduttava antamaan äänestäjän pyynnöstä myös violetti lippu.
- Äänestäjä ottaa molemmat äänestysliput, menee äänestyskoppiin, täyttää liput ja siirtyy ennakkoäänestyksen rekisteröintiin.
- Vaalitoimitsija leimaa molemmat äänestysliput ja antaa äänestäjälle kaksi vaalikuorta ja kehottaa äänestäjää sulkemaan kumpaisenkin lipun eri vaalikuoriin.
- Vaalitoimitsija merkitsee äänioikeustietojärjestelmään molemmat äänioikeudet käytetyiksi ja tulostaa kaksi lähetekirjettä, yhden aluevaaleja ja toisen kuntavaaleja varten ja pyytää äänestäjää allekirjoittamaan molemmat.
- Vaalitoimitsija, allekirjoitettuaan itse molemmat lähetekirjeet, sulkee aluevaalien lähetekirjeen ja vaalikuoren, jossa on violetti äänestyslippu, yhteen lähetekuoreen ja kuntavaalien lähetekirjeen ja vaalikuoren, jossa on valkoinen äänestyslippu, toiseen lähetekuoreen. Ennakkoäänestyksestä muodostuu siis kaksi eri lähetekuorta.

Vaikka Helsingissä ei toimitetakaan aluevaaleja, voivat muiden kuntien äänioikeutetut kuitenkin äänestää aluevaaleissa Helsingissä olevissa yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa ja laitoksissa.

Vastaavasti vaalipäivän äänestyksessä toimitaan seuraavasti:

- Vaalivirkailija tarkistaa äänestäjän henkilöllisyyden, etsii nimen vaaliluettelosta, varmistaa, että äänestäjällä on käyttämättä molemmat äänioikeudet, tekee äänioikeuden käytön merkinnät molempiin sarakkeisiin ja tarjoaa hänelle kahta äänestyslippua (violettia ja valkoista).

- Äänestäjä ottaa molemmat, menee äänestyskoppiin, täyttää äänestysliput ja palaa vaaliurnalle.
- Vaalivirkailija leimaa molemmat äänestysliput.
- Vaalilautakunta voi käyttää valintansa mukaan joko yhtä tai kahta vaaliurnaa. Joko molemmat liput pudotetaan samaan urnaan tai kummallekin lipulle on oma uurnansa. Laskennassa äänestysliput erottuvat joka tapauksessa värin perusteella.

Siltä varalta, että kunta haluaa käyttää kahta vaaliurnaa, oikeusministeriö valmistuttaa pahvisia, kokoontaitettavia ja violetin värisiä vaaliurnia kuntien käyttöön. Näitä urnia tilataan muun vaalimateriaalitilausten yhteydessä ja niitä on tarkoitus käyttää vain alue- ja kuntavaaleissa nykyisen vanerisen vaaliurnan rinnalla.

Laitos-, laiva- ja kotiäänestykset toimitetaan vastaavasti eli niin, että jos äänestäjä äänestää niissä molemmissa vaaleissa, toimituksen tuloksena syntyy kaksi eri lähetekuorta.

Kirjeäänestysasiakirjat tilaavalle lähetetään aina molempien vaalien asiakirjat ohjeistuksella, että hänenkin tulee, jos äänestää molemmissa, muodostaa kaksi eri lähetekuorta.

9. Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastus

Keskusvaalilautakunnalle saapuneen lähetekuoren yläikkunasta näkyvään kuittausmerkintään on liitetty koodi AV-2025 tai KV-2025, jonka avulla keskusvaalilautakunta pystyy halutessaan lajittelemaan lähetekuoret vaalien mukaan jo niitä avaamatta.

Muutoin tarkastus toimitetaan pääpiirteissään kuten muissakin vaaleissa. Eri väriset liput sisältävät hyväksyttävät vaalikuoret pidetään omina kokonaisuuksinaan sekä ennen laskentaa että laskennassa.

10. Ääntenlaskenta

Kunnan keskusvaalilautakunta huolehtii molempien vaalien äänestyslippujen laskennasta. Ennakoäänten laskenta voidaan aloittaa vaalipäivänä aikaisintaan klo 10. Vaalikuorten tekninen aukaiseminen voidaan suorittaa ennen laskentakokouksen alkua, mutta ei kuitenkaan aikaisemmin kuin saman aamun aikana.

Tavoitteena on, että molempien vaalien äänestysliput saataisiin lasketuksi siten, että ennakkoäänestyksen tulos on tallennettu tuloslaskentajärjestelmään klo 20 mennessä. Tämä edellyttää luonnollisesti sitä, että ennakkoäänien laskentaan varataan riittävät henkilöresurssit ja tilat. Mikäli äänestyslippujen samanaikainen laskenta ei ole mahdollinen, esimerkiksi, jos laskentahenkilöstöä ei ole riittävästi saatavilla tai sopivaa laskentatilaa ei löydy, keskusvaalilautakunta laskee ja tallentaa ensin aluevaalien liput ja sen jälkeen kuntavaalien liput. Tämä järjestys siksi, että on tärkeää, ettei aluevaalien tulos jää vajaaksi jonkun tai joidenkin kuntien osalta. On huomattava, että klo 20 on vain tavoiteaikataulu ja ennakkoäänien laskentaa voi tarvittaessa hyvin jatkaa myös klo 20:n jälkeen.

Vaalilautakunnat suorittavat alustavan äänenlaskennan vaalipäivän iltana vastaavasti. Ensisijaisesti tavoitteena on äänestyslippujen samanaikainen laskenta ja tallennus, mutta vaalilautakunta voi myös päättää laskea ja tallentaa ensin aluevaalien liput ja sen jälkeen kuntavaalien liput. Vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärät molempien vaalien osalta tulisi yhdellä kertaa ilmoittaa kunnan ilmoituskeskukselle (keskusvaalilautakunnalle) tai tallentaa suoraan laskentajärjestelmään.

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalipäivän äänien tarkastuslaskennasta vastaavasti maanantaina, viimeistään klo 12 alkaen. Tarkastuslaskennassa ei ole väliä sillä, laskeetaanko molempien vaalien äänestysliput samanaikaisesti vai ei ja jos ei, kummassa järjestyksessä ne lasketaan.

Tarkastuslaskennan jälkeen keskiviikkona keskusvaalilautakunta vahvistaa laskentajärjestelmässä sekä aluevaalien äänimäärät että kuntavaalien äänimäärät. Aluevaalien äänimäärien pohjalta aluevaalilautakunta vahvistaa aluevaalien tuloksen. Kuntavaalien tuloksen vahvistaa keskusvaalilautakunta.

LIITE 2: Äänestyspaikkojen määräämisestä ja äänestyksen järjestämisestä

1 Yleiset ennakoäänestyspaikat

Yleisiä ennakoäänestyspaikkoja määrätessään kunnanhallituksen tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Ennakoäänestyspaikkoja on oltava riittävästi

Kunnan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että yleisiä ennakoäänestyspaikkoja on kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään ja myös kunnassa asioivien ja laitosäänestyksessä äänestävien muiden kuntien äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää. Ennakoäänestyspaikkojen riittävä määrä voi edesauttaa sitä, että äänestäjät hajaantuvat tasaisemmin eri paikkoihin eikä suuria ruuhkia pääse syntymään.

Missä ennakoäänestyspaikan tulisi sijaita?

Ennakoäänestyspaikat on syytä sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppoa tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Yksi hyvä tapa on sijoittaa ennakoäänestyspaikkoja sinne, missä äänestäjien muutoinkin tiedetään liikkuvan. Kuitenkin myös taajamien ulkopuolella asuville on järjestettävä asianmukaiset ennakoäänestysmahdollisuudet.

Ennakoäänestyspaikan on oltava aatteellisilta ja taloudellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton, jotta mahdollisimman monet äänestäjät tulevat sinne mieluusti.

Viimeisimmissä vaaleissa hyviä kokemuksia on saatu mm.

- kunnantaloista ja muista kunnan virastoista,
- kirjastoista,
- erilaisten liike- ja kauppakeskusten aulatiloihin,
- oppilaitoksista,
- kunnan palvelukeskuksista ja yhteispalvelupisteistä sekä

- liikkuvista äänestyspaikoista eli äänestysbusseista ja yhteysaluksista ja vastaavista.

Vuosien 2021 - 2024 vaaleissa oli joissakin kunnissa järjestetty ennakoäänestyspaikka ulkotiloihin esimerkiksi teltaan, konttiin tai drive-in -pisteelle, jolloin paikka saattoi periaatteessa sijaita missä tahansa, kunhan sillä oli osoite, jonka perusteella äänestäjät löytävät paikan. Ulkoäänestyspaikoissakin tulee kuitenkin tarkasti huolehtia siitä, että niiden järjestelyt ovat täysin vaalilain mukaisia. Erityisesti on huolehdittava siitä, että vaalisalaisuus säilyy.

Yleistä ennakoäänestyspaikkaa ei saa sijoittaa sellaiseen paikkaan, johon kaikilla äänioikeutetuilla ei ole pääsyä. Tällaisia paikkoja saattavat olla esimerkiksi varuskunta-alueet.

Ennakoäänestyspaikkojen esteettömyys

Liikkumisesteisten henkilöiden ennakoäänestämismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan heidän käyttämilleen kulkuvälineille on pyrittävä varaamaan pysäköintitilaa ennakoäänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestämään heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella. Äänestyspaikalla mahdollisesti olevat kynnykset ja portaat on varustettava esimerkiksi sellaisella luiskalla, että rollaattoria tai sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävä henkilö pääsee esteettä äänestystilaan. Pyörätuolia käyttäviä henkilöitä varten tulee olla äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai irrallinen kirjoitusalue varustettuna suojuksella, joka turvaa äänestäjän vaalisalaisuuden. Aiemmissa vaaleissa esteettömyydessä mahdollisesti havaitut puutteet tulee korjata.

Järjestyksenpidon ja vaalimainontakiellon huomioiminen

Ennakoäänestyspaikan on sekä tiloiltaan että sijainniltaan sovittava tarkoitukseensa myös järjestyksenpidon kannalta. Vaalilain 56 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksestä ennakoäänestyspaikassa ja siihen liittyen niin sanotusta vaalimainontakiellosta ennakoäänestyspaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä. Käytännön syistä vaalimainontakiellon ulottuvuus voi joissakin ennakoäänestyspaikoissa olla alueellisesti rajatumpi kuin yleensä vaalipäivänä äänestysalueen äänestyspaikassa. Mikäli ennakoäänestyspaikka perustetaan esimerkiksi kauppakeskukseen, kunnan keskusvaalilautakunnan on tarvittaessa etukäteen oltava yhteydessä kauppakeskuksen

johtoon ja varmistauduttava siitä, että ennakkoäänestys otetaan asianmukaisesti huomioon kauppakeskuksen muussa toiminnassa. Tällöin yhtenä vaalimainontakiellon ulottuvuutta koskevana vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sitä, että vaalikampanjointi ja vaalimainonta eivät saa näkyä tai kuulua ennakkoäänestyspaikkaan eikä sen sisäänkäyntiin.

Riittävästi tilaa ja vaalitoimitsijoita

Ennakkoäänestystilan tulee olla riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja luotettavasti eli äänestäjän vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha turvaten (vaalilain 56 § 2 mom.). Tärkeä näkökulma on myös turvallisuus: äänestäjän tulee olla turvallista äänestää ja vaalitoimitsijoiden tulee olla turvallista hoitaa tehtäviään.

Ennakkoäänestystilaan tulee voida sijoittaa tarpeellinen määrä pisteitä, joissa tarkastetaan äänestäjän henkilöllisyys, annetaan äänestyslippu ja otetaan äänestys vastaan. Tilan tulee olla siten mitoitettu ja järjestetty, että ruuhkaa ja jonoja syntyy mahdollisimman vähän.

Usein ruuhkat syntyvät siitä, että ennakkoäänestyspaikka on sijoitettu sellaiseen tilaan, johon mahtuu liian vähän äänestyskoppeja ja äänestyksen vastaanottopisteitä ja/tai siitä, että ennakkoäänestyspaikassa on muista syistä liian vähän vaalitoimitsijoita nimenomaan äänestyksen vastaanottopisteissä. Ennakkoäänestyksessä aikaa ei yleensä vie äänestäjän käynti äänestyskopissa, vaan sen jälkeinen asiointi vaalitoimitsijan kanssa (vaalitoimitsija leimaa äänestyslipun, lippu suljetaan vaalikuoreen, lähetekirje laaditaan ja allekirjoitetaan, vaalikuori ja lähetekirje suljetaan lähetekuoreen sekä äänioikeusrekisteriin tehdään merkintä siitä, että äänestäjä on äänestänyt). Kuntien tuleekin huolehtia siitä, että vastaanottopisteitä on riittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ennakkoäänestyspaikassa tulee olla riittävästi henkilöstöä ja että ennakkoäänestyspaikka sijoitetaan riittävän suureen tilaan, jotta äänestystoimitus sujuu äänestäjän kannalta mahdollisimman joutuisasti ja vaivattomasti.

Paloturvallisuus

Ennakkoäänestyspaikka on sijoitettava rakennuksessa niin, että rakennuksen poistumistiet pidetään esteettöminä. Poistumisteiden opasteita ei saa peittää. Järjestelyjen asianmukaisuus on syytä tarvittaessa etukäteen varmistaa alueelliselta pelastusviranomaiselta.

Ennakkoäänestyspaikan aukiolopäivät ja -kellonajat

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on ennakkoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakkoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy voi olla lähinnä vain kunnan jonkin alueen tai taajaman vähäiseksi arvioitu äänestäjämäärä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin olla vähintään yksi sellainen ennakkoäänestyspaikka, joka on avoinna jokaisena ajanjakson päivänä. Tällaisen ennakkoäänestyspaikan lisäksi on mahdollista perustaa kunnan eri alueille ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat auki esimerkiksi yhtenä tai kahtena ennakkoäänestysajanjakson päivänä.

Vaalilain 48 §:n mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakkoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakkoäänestyspaikka ei saa olla avoinna arkipäivisin ennen kello 8 eikä kello 20 jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9 eikä kello 18 jälkeen. Hyväksi havaittu käytäntö on, että ainakin ennakkoäänestyksen ajanjakson kahtena viimeisenä päivänä yleinen ennakkoäänestyspaikka kannattaa pitää avoinna kello 20 saakka.

Viimeisimmissä vaaleissa on monissa maaseutukunnissa pyritty turvaamaan äänestysmahdollisuuksia perustamalla kirkonkylän lisäksi myös pienempiin kyliin yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat avoinna lyhyehkön ajan liikkuvan ennakkoäänestyspaikan tavoin.

Mahdollisimman pysyvät ennakkoäänestyspaikat

Ennakkoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samoina vaaleista toiseen. Näin edistetään sitä, että äänestäjät tietävät, missä äänestyspaikka on. Paikkojen lopettaminen tai siirtäminen taikka niiden vakiintuneiden aukioloaikojen muuttaminen ilman erityistä syytä saattaa aiheuttaa epätietoisuutta äänestäjien keskuudessa. Jos muutoksia kuitenkin tehdään, niistä on riittävästi ja tehokkaasti tiedotettava.

Tehokas tiedotus ja opastus

Kunnan on tehokkaasti tiedotettava kunnan alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista. Käytännössä asian voi hoitaa kuulutuksin, julkaisemalla tiedot kunnan kotisivuilla, kunnan käyttämällä sosiaalisen median alustoilla, julisteilla kadunvarsimainostelineissa, sanomalehti-ilmoittelulla, sanomalehtijutuilla, koteihin

jaettavilla tiedotteilla jne. Paikallisille tiedotusvälineille tulisi lähettää luettelo ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista.

Edellisten vaalien tapaan äänioikeutetuille lähetettäviin äänioikeusilmoituksiin (ilmoituskortti) liitetään äänestyspaikkarekisteristä koottava luettelo hänen oman lähialueensa yleisistä ennakkoäänestyspaikoista.

Opastus ennakkoäänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi ja näkyvästi esimerkiksi kadunvarsitauluihin ja viitoituksiin ja siten, että äänestäjä löytää myös itse rakennuksesta oikean sisäänkäynnin ja ennakkoäänestystilan.

Miten liikkuva ennakkoäänestyspaikka käytännössä toteutetaan?

Liikkuva ennakkoäänestyspaikka voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavasti: rakennetaan äänestystila bussiin tai vastaavaan kulkuneuvoon, suunnitellaan päivittäinen reitti kellonaikoinen, tiedotetaan tehokkaasti bussin pysähdyspaikoista ja aikatauluista, minkä jälkeen toteutetaan reitti ja suoritetaan äänestys. Bussin jokainen pysähdyspaikka on tallennettava osoitteineen ja kellonaikoinen vaalitietojärjestelmään sisältyvään äänestyspaikkarekisteriin. Kunnan sisäinen tiedottaminen liikkuvan ennakkoäänestyspaikan pysähdyspaikoista on tärkeää siksi, että äänestäjille lähetettävän äänioikeusilmoituksen liitteessä niitä ei erikseen mainita.

2 Vaalipäivän äänestyspaikat

Vaalipäivän äänestyspaikkoja määrätessään kunnan tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- Äänestyspaikan tulee pääsääntöisesti olla äänestysalueella, mutta erityisistä syistä se voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa;
- Eduskunnan oikeusasiamies katsoi ratkaisussaan 3.3.1999 (dnro 2009/4/96), että vaalipäivän äänestyspaikkana käytettävän huoneiston sopivuutta harkittaessa tulisi yhtenä näkökohtana ottaa huomioon myös huoneiston aatteellinen luonne ja käyttötarkoitus. Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja julkisen vallan puolueettomuuden näkökulmasta tulisi olla pyrkimyksenä, että vaalihuoneistot ovat aatteellisilta kytkennöiltään mahdollisimman neutraaleja. Eduskunnan

apulaisoikeusasiamies puolestaan totesi ratkaisussaan 30.10.2013 (dnro 4607/4/12), että demokratian asianmukainen toteutuminen edellyttää, että äänestäjät voivat vaalipäivänä käyttää äänioikeuttaan mahdollisimman puolueettomassa tilassa. Merkittävää painoarvoa ei kuitenkaan tulisi antaa sille seikalle, mikä taho omistaa äänestystilan. Merkittävämpänä perusteena on pidettävä tilan sopivuutta arvioitaessa sen käyttötarkoitusta ja varustelua;

- Varsinaisen äänestyshuoneen lisäksi äänestyspaikassa tulee olla odotustilaa. Jollei erillistä odotushuonetta ole käytettävissä, on erityinen paikka äänestyshuoneen vieressä sopivalla tavalla erotettava niin, että äänestäjät voivat siitä suoraan siirtyä äänestyshuoneeseen. Tämä paikka on voitava sulkea siten, että pääsy sinne estetään muilta kuin niiltä äänestäjiltä, jotka ovat saapuneet ennen kello 20;
- Äänestyspaikan esteettömyyden, järjestyksenpidon, opastuksen sekä muiden näkökohtien osalta viitataan siihen, mitä edellä ennakkoäänestyspaikkojen osalta todetaan.

LIITE 3: Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien aikataulua kootusti

Marraskuu 2024	
30.11.	Valtuuston vähimmäiskoko määräytyy väestötietojärjestelmässä olevan kunnan asukasluvun mukaisesti.
Joulukuu 2024	
2.12. lukien	VAT-ohjeet 1 ja 2b lähetetään kunnille
9.12.	Vaalimateriaalin tilausjärjestelmä avataan kuntien käyttöön
20.12. mennessä	Kunnan mahdollinen ilmoitus oikeusministeriölle tarvittavien vaneristen vaaliurnien määrästä
31.12. mennessä	Kunnan mahdollinen ilmoitus oikeusministeriölle valittavien valtuutettujen vähimmäismäärää suuremmasta määrästä tai ilmoitus aiemman ilmoituksen muuttamisesta
Tammikuu 2025	
13.1. klo 12 mennessä	Kunta kuittaa tilauksensa vaalimateriaalin tilausjärjestelmään
13.1.	Kirjeäänestysasiakirjojen tilausjärjestelmä avataan
13.1.	Pohjatietojärjestelmä avataan kuntien käyttöön
14.1. lukien	Loput VAT-ohjeet ja vaaliohjeet lähetetään kunnille
24.1. klo 12 mennessä	Kunta kuittaa ennakköäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen ym. tiedot pohjatietojärjestelmään
Helmikuu 2025	
3.2.	Verkkokoulutus kunnan vaaliviranomaisille avautuu katsottavaksi
10.2. lukien	Vaalimateriaalitulokset toimitetaan kunnille
21.2. klo 24	Äänioikeusrekisterin tietojen poiminta VTJ:stä
24.2. viimeistään	Keskusvaalilautakunnan kokous (ehdokashakemusten jättämisestä ja valittavien valtuutettujen lukumäärästä kuuluttaminen)
24.2. viimeistään	Oikeusministeriön ilmoitus keskusvaalilautakunnalle puolerekisteriin merkityistä puolueista ja niiden nimenkirjoittajista
Maaliskuu 2025	
4.3. ennen klo 16	Kuntavaalien ehdokashakemukset viimeistään jätettävä keskusvaalilautakunnalle

10.3.	Keskusvaalilautakunnan kokous (ehdokashakemusten tarkastus)
13.3. viimeistään klo 16	Keskusvaalilautakunnan kokous (ehdokasasettelun vahvistaminen ja ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen)
18.3.	Kenraaliharjoitus (ennakkoäänestys)
20.3.	Kenraaliharjoitus (laskenta ja sähköinen vaaliluettelo)
20.3. viimeistään	DVV:n lähetettävä äänioikeusilmoitukset äänioikeutetuille
Huhtikuu 2025	
1.4. klo 12	Äänioikeusrekisteri lainvoimainen
1.4. ennen klo 16	Kotiäänestykseen viimeistään ilmoittauduttava
2.4.	Ennakkoäänestys aloitetaan kotimaassa ja ulkomailla
5.4.	Ennakkoäänestys lopetetaan ulkomailla
8.4.	Ennakkoäänestys lopetetaan kotimaassa
11.4. klo 19	Keskusvaalilautakunnan kokous (ennakkoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus)
13.4. klo 9-20	Vaalipäivän äänestys
13.4. aikaisintaan klo 10 lukien	Keskusvaalilautakunnan kokous (aluevaalien ja kuntavaalien ennakkoäänten laskenta)
13.4. klo 20	Vaalilautakunnat aloittavat vaalipäivän äänten alustavan laskennan
14.4. viimeistään klo 12 lukien	Keskusvaalilautakunnan kokous (aluevaalien ja kuntavaalien vaalipäivän äänten tarkastuslaskenta)
16.4. viimeistään klo 18 lukien	Keskusvaalilautakunnan kokous (aluevaalien äänimäärien ilmoittaminen aluevaalilautakunnalle sekä kuntavaalien tuloksen vahvistaminen)
Kesäkuu 2025	
1.6.	Aluevaltuustojen ja kuntien valtuustojen toimikaudet alkavat

VN/17690/2024-OM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

16.9.2024

VN/17690/2024

Kommunstyrelsen (exkl. kommunerna i landskapet Åland)

Välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025: Bestämmande av röstningsställena och meddelande av deras uppgifter, användning av valdatasystemet, valmaterial och övrig information om valet

År 2025 förrättas två allmänna val samtidigt: välfärdsområdesvalet och kommunalvalet. Eftersom de förrättas samtidigt används benämningen **välfärdsområdes- och kommunalvalet**.

Välfärdsområdes- och kommunalvalet hålls söndagen den 13 april 2025. Förhandsröstning ordnas i Finland den 2 – 8 april 2025 (sju dagar från onsdag till tisdag) och utomlands den 2 – 5 april 2025 (fyra dagar från onsdag till lördag). Ombord på finska fartyg som befinner sig utomlands kan förhandsröstningen inledas redan onsdagen den 26 mars 2025.

I välfärdsområdesvalet väljs välfärdsområdesfullmäktige och i kommunalvalet väljs kommunernas fullmäktige. Mandatperioden för både välfärdsområdesfullmäktige och kommunernas fullmäktige inleds den 1 juni 2025 och pågår till utgången av maj 2029.

Helsingfors stad är inte ett välfärdsområde och hör inte till något välfärdsområde, så där förrättas endast kommunalval. På allmänna förhandsröstningsställen och anstalter i Helsingforsregionen kan dock personer som är röstberättigade i andra kommuner rösta även i välfärdsområdesvalet.

Postiosoite

Postadress

Justitieministeriet
PL 25
FI-00023 Statsrådet
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Sjötullsgatan 10
00170 Helsingfors
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358295 16001

Faksi

Fax

09160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Justitieministeriet ber kommunstyrelsen sända detta brev till centralvalnämnden för kännedom. Brevet finns tillgängligt också på justitieministeriets webbplats www.vaalit.fi.

1 Tillämplig lagstiftning

Vid förrättandet av välfärdsområdesval iakttas lagen om indelningen i välfärdsområden och landskap (611/2021) och vallagen (714/1998). Vid förrättandet av kommunalval iakttas kommunallagen (410/2015) och vallagen.

Inga ändringar har gjorts i vallagen sedan presidentvalet och Europaparlamentsvalet 2024.

Den gällande vallagen finns tillgänglig i [Finlex](#).

2 Indelning i välfärdsområden och kommuner

Vid välfärdsområdesval är välfärdsområdet valkrets. Bestämmelser om indelningen i välfärdsområden och om ändring av den finns i lagen om indelningen i välfärdsområden och landskap (614/2021). För närvarande finns det 21 välfärdsområden. Om det förrättas välfärdsområdesval under året före det år då en ändring av välfärdsområden träder i kraft, ska beslutet om ändring fattas före utgången av året före valåret och valet i de välfärdsområden som berörs av ändringen ska förrättas i enlighet med de nya välfärdsområdena. Än så länge är inga sådana ändringar i välfärdsområdesindelningen som skulle träda i kraft den 1 januari 2026 kända.

Vid kommunalval är kommunen valkrets. Bestämmelser om kommunindelningen och om ändring av den finns i kommunstrukturlagen (1698/2009). Från och med den 1 januari 2025 finns det 292 kommuner på det finländska fastlandet. Om kommunalval förrättas under året före det år då en ändring i kommunindelningen träder i kraft, ska statsrådets beslut om ändring i kommunindelningen fattas före utgången av året före valåret och valet ska förrättas med iakttagande av den nya kommunindelningen. Än så länge är inga sådana ändringar i kommunindelningen som skulle träda i kraft den 1 januari 2026 kända.

3 Kommunens fullmäktiges storlek

Antalet ledamöter i fullmäktige som väljs vid kommunalval bestäms enligt 16 § i kommunallagen. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om fullmäktiges minimistorlek som grundar sig

på kommunens invånarantal i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 30 november 2024. Enligt 2 mom. kan fullmäktige dock besluta om ett större antal ledamöter än minimiantalet.

Kommunen ska underrätta justitieministeriet före utgången av året före valåret, det vill säga senast den 31 december 2024

- om beslut om ett större antal fullmäktige än det som avses i 16 § 1 mom. fattas eller
- om ett tidigare beslut ändras.

Kommunen ska se till att justitieministeriet underrättas inom nämnda tid. Fritt formulerade underrättelser ska lämnas per e-post på adressen vaalit@gov.fi. Om kommunen redan innan detta brev skrivits har hunnit underrätta ministeriet per brev eller e-post, beaktas det naturligtvis.

Justitieministeriet behöver inte underrättas om kommunen inför kommunalvalet 2017 eller 2021 fattade ett beslut om ett större antal ledamöter i fullmäktige än minimiantalet, underrättade justitieministeriet om detta enligt tidtabellen i kommunallagen och nu ämnar fortsätta med samma antal ledamöter i kommunalvalet 2025.

4 Arbetsfördelningen mellan valmyndigheterna

Arbetsfördelningen mellan olika valmyndigheter vid välfärdsområdes- och kommunalval är i stora drag följande:

Välfärdsområdesvalnämnden:

- Behandling av kandidatansökningar vid välfärdsområdesval, fastställande av kandidatuppställningen samt uppgörande av en sammanställning av kandidatlistorna och distribution av den till de kommunala centralvalnämnderna inom området,
- Fastställande av valresultaten i välfärdsområdesvalet.

De kommunala valmyndigheterna:

Den kommunala centralvalnämnden:

- Behandling av kandidatansökningar vid kommunalval, fastställande av kandidatuppställningen samt uppgörande av sammanställning av kandidatlistor,

- Arrangemang kring förhandsröstningen och röstningen på valdagen,
- Information om båda valen i kommunen,
- Granskning av förhandsröstningshandlingar och brevröstningshandlingar vid båda valen i enlighet med 63 och 66 g § i vallagen,
- Räkning av förhandsrösterna i båda valen och kontrollräkning av rösterna på valdagen i båda valen,
- Anmälan till välfärdsområdesvalnämnden om de röstetal som räknats enligt de röstsedlar som lämnats i välfärdsområdesvalet,
- Fastställande av valresultatet i kommunalvalet.

Valförrättarna på ett förhandsröstningsställe, valförrättarna vid hemmaröstning samt valbestyrelserna:

- Förrättning av förhandsröstning i båda valen.

Valnämnderna:

- Förrättning av röstningen på valdagen i båda valen och preliminär rösträkning.

Valkretsningarna har inga uppgifter vid välfärdsområdes- och kommunalval.

5 Förrättande av val samtidigt

I bilaga 1 till detta brev presenteras de huvudsakliga riktlinjerna för vad kommunerna ska beakta när två val förrättas samtidigt. Närmare anvisningar ges senare i justitieministeriets valanvisningar och VAT-anvisningar.

6 Röstningsställen vid välfärdsområdes- och kommunalval

6.1 Allmänt

I 14 § 4 mom. i grundlagen föreskrivs att det allmänna ska främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Med stöd av detta **är kommunen skyldig att se till att väljarna har tillräckliga möjligheter att rösta på förhand eller på valdagen.**

Justitieministeriet anser att ett tillräckligt antal förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen är en central faktor för att uppnå ett gott valdeltagande.

Kommunen ska i sina valarrangemang se till att röstningsställena är tillgängliga, att det i alla situationer är så tryggt som möjligt för väljarna att rösta och att väljarna också upplever det så. På samma sätt måste man kunna sörja för valfunktionärernas säkerhet på röstningsställena.

I valet av röstningsställen ska även beredskapen för exceptionella situationer beaktas¹.

6.2 Beslut om allmänna förhandsröstningsställen

Enligt 9 § i vallagen ska kommunstyrelsen besluta om antalet och placeringen av de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen. Det ska finnas minst ett förhandsröstningsställe i varje kommun, om inte något annat följer av särskilda skäl.

Förhandsröstningsställena är desamma vid välfärdsområdesvalet och kommunalvalet.

Det ska finnas ett tillräckligt antal förhandsröstningsställen på olika håll i kommunen/staden så att väljarna fördelas så jämnt som möjligt mellan olika ställen och det inte uppstår rusning på vissa ställen. På förhandsröstningsstället ska vara möjligt att ordna tillräckligt stort avstånd mellan dem som kommit för att rösta.

Kommunstyrelsen svarar för nödvändiga anskaffningar för förhandsröstningen enligt vad som föreskrivs om kommunala upphandlingar. Om kommunen ordnar förhandsröstningen i någon utomstående aktörs lokaler (till exempel i ett köpcentrum) ska den i detta fall själv ingå ett avtal om användningen av lokalerna direkt med aktören i fråga.

När kommunstyrelsen fattar beslut om allmänna förhandsröstningsställen ska den beakta de synpunkter som nämns i bilaga 2 (punkt 1) till detta brev.

6.3 Beslut om röstningsställen på valdagen

Enligt 8 § i vallagen är kommunen röstningsområde, om det inte är nödvändigt att dela in den i flera röstningsområden. I vallagen ingår inga närmare bestämmelser om röstningsområdenas storlek eller antalet invånare inom dem. Fullmäktige fattar beslut om röstningsområdena.

¹ Se Finlands Kommunförbunds rekommendation 21.12.2023 om beredskap och säkerhet på röstningsställena, som innehåller anvisningar om verksamheten vid force majeure.

Vid välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 iakttas den indelning i röstningsområden som träder i kraft den 1 januari 2025 och som grundar sig på de beslut om indelning i röstningsområden som kommunerna underrättat Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om före utgången av augusti 2024.

Varje röstningsområde skall ha ett röstningsställe på valdagen vilket anges i beslut av kommunstyrelsen. På valdagen får väljaren rösta endast på det röstningsställe som finns inom det röstningsområde som har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret. Röstningsställena på valdagen är desamma vid välfärdsområdesvalet och kommunalvalet.

Vid bestämmandet av röstningsställena på valdagen bör kommunerna fästa uppmärksamhet vid de anvisningar som ingår i bilaga 2 (punkt 2).

Under de senaste åren har kommunerna betydligt minskat antalet röstningsområden. Detta har försvagat väljarnas möjligheter att rösta på valdagen. Justitieministeriet rekommenderar att det nuvarande antalet röstningsområden inte utan tvingande skäl minskas. Kommunerna ska tvärtom utreda om det finns möjlighet att öka antalet röstningsområden vid det följande valet. Även i detta sammanhang bör det konstateras att en eventuell användning av rösträttsregistret vid röstningen på valdagen (se s. 13 i detta brev) inte är en grund för att minska antalet röstningsområden.

6.4 Tidtabell för beslut om röstningsställen

Kommunstyrelsen ska fatta beslut om allmänna förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen i god tid så att uppgifterna om platserna kan registreras i justitieministeriets valdatasystem (VAT) senast fredagen den 24 januari 2025 kl. 12.

7 Registrering av uppgifter om röstningsställena och andra uppgifter i valdatasystemet

7.1 Registrering av uppgifter om röstningsställen

Enligt 9 § 4 mom. i vallagen ska kommunstyrelsen se till att i det register över röstningsställen som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för, (dvs. basdatasystemet i justitieministeriets valdatasystem) på det sätt som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämmer, i fråga om varje allmänt förhandsröstningsställe i kommunen antecknas

- det allmänna förhandsröstningsställets namn, besöksadress, öppethållningsdagar och dagliga öppettider, och
- namnet på och besöksadressen till röstningsstället på valdagen samt
- andra uppgifter som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämmer.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kommer att skicka ett brev med närmare anvisningar om meddelandet av uppgifter via basdatasystemet senare under hösten. Också i VAT-anvisning nr 2b finns närmare anvisningar om detta. Dessa anvisningar ska man noggrant bekanta sig med och följa noga.

7.2 Registrering av andra uppgifter

Den kommunala centralvalnämnden ska se till att även följande uppgifter registreras i basdatasystemet och att de granskas och kvitteras som granskade i systemet:

1) centralvalnämndens gällande kontaktuppgifter i välfärdsområdes- och kommunalvalet. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid följande kontaktuppgifter:

- centralvalnämndens telefonnummer som skrivs ut på meddelandet om rösträtt (telefonnummer för allmänheten) och
- leveransadress för vallängden, som ska vara besöksadressen (inte PB-adressen),

2) antalet fullmäktigeledamöter som ska väljas i kommunen och som antingen är

- minimiantalet fullmäktigeledamöter enligt 16 § 1 mom. i kommunallagen eller
- ett större antal än minimiantalet som kommunen underrättat justitieministeriet vid kommunalvalet 2017 eller 2021 och som kommunen inte senare har ändrat eller
- det antal som kommunen har underrättat justitieministeriet om senast den 31 december 2024.

7.3 Tidtabell för registrering av uppgifter

Kommunen ska se till att alla ovan nämnda uppgifter, dvs. uppgifter om allmänna förhandsröstningsställen, uppgifter om röstningsställen på valdagen och centralvalnäm-

dens kontaktuppgifter (inkl. vallängdens leveransadress) samt antalet fullmäktigeledamöter som ska väljas i kommunen registreras i valdatasystemets basdatasystem senast **fredagen den 24 januari 2025 kl. 12²**.

Dessa uppgifter ska absolut vara korrekta, eftersom de (med undantag av leveransadressen för vallängden) skrivs ut på meddelandet om rösträtt och dess bilaga som skickas till väljaren. **Kommunen svarar för att uppgifterna är korrekta.**

8 Om kommunala valmyndigheters behörighet och jäv vid val

Reglerna om valmyndigheternas behörighet och jäv vid välfärdsområdes- och kommunalvalet är i korthet följande:

8.1 Kommunala centralvalnämnden

Vid välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 är centralvalnämnden den centralvalnämnd som tillsatts av fullmäktige som valdes vid kommunalvalet 2021.

Behörighet: Medlemmarna och ersättarna ska enligt kommunallagen vara valbara till kommunala förtroendeuppdrag. Därtill ska både medlemmarna och ersättarna i mån av möjlighet företräda de grupper av röstande som vid föregående kommunalval ställt upp kandidater i kommunen. En medlem som ställer upp som kandidat i kommunalvalet får inte delta i centralvalnämndens arbete efter att hans eller hennes kandidatansökning har lämnats in till nämnden. Däremot är en medlem som är kandidat i välfärdsområdesvalet inte förbjuden att delta i centralvalnämndens arbete. Ett partis eller en valmansförenings valombud i välfärdsområdesvalet och valombud i kommunalvalet får inte vara medlem eller ersättare i centralvalnämnden.

Jäv: I fråga om jäv för medlemmarna och deras ersättare gäller vad som föreskrivs i 27–30 § i förvaltningslagen. Detta innebär i praktiken till exempel att en medlem i centralvalnämnden

² Röstningsställen vid valet är enligt 9 § i vallagen de allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet och röstningsställen på valdagen som före utgången av den 51 dagen före valdagen har antecknats i registret över röstningsställen. I praktiken måste den sista registreringsdagen dock vara tidigare, till exempel nu vid välfärdsområdes- och kommunalvalet den 24 januari 2025, eftersom det till det meddelande om rösträtt som skickas till var och en röstberättigad bifogas en förteckning över de förhandsröstningsställen som finns inom dennes närområde samt deras adresser och öppettider. Tillräckligt med tid ska reserveras för framställning och granskning av korrekturavdrag samt tryckning av förteckningarna.

- en kandidat i välfärdsområdet eller en närstående, till exempel kandidatens make eller maka, är jävig att delta i räkningen och kontrollräkningen av förhandsrösterna i välfärdsområdesvalet och
- en närstående till en kandidat i kommunalvalet, till exempel kandidatens make eller maka, är jävig att delta i besluten om kandidatuppställningen i fråga om listan som gäller maken/makan, räkningen av förhandsrösterna i kommunalvalet, kontrollräkningen och fastställandet av valresultatet.

8.2 Valnämnden

Behörighet: Medlemmarna och ersättarna ska enligt kommunallagen vara valbara till kommunala förtroendeuppdrag. Därtill ska både medlemmarna och ersättarna i mån av möjlighet företräda de grupper av röstande som vid föregående kommunalval ställt upp kandidater i kommunen. En medlem eller ersättare kan inte vara kandidat i välfärdsområdesvalet eller kandidat i kommunalvalet. Justitieministeriet fäster kommunernas uppmärksamhet vid att ordalydelsen ”i den utsträckning det är möjligt” i 15 § 2 mom. i vallagen också kan tillämpas så att om partierna trots begäran inte utser tillräckligt många kandidater till valnämnderna, kan även andra personer som är valbara för förtroendeuppdrag i kommunen utses till medlemmar, till exempel personer som fungerar som valförrättare vid förhandsröstningen.

Jäv: Förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas inte på valnämnden. Detta innebär att den som utnämnts till medlem eller ersättare kan sköta alla uppgifter i valnämnden, dock med ett undantag: en make eller maka, ett barn, ett syskon eller en förälder till en kandidat i välfärdsområdesvalet eller kommunalvalet som är medlem i valnämnden får inte få anlitas som biträde av en röstande enligt 73 § 2 mom. i vallagen.

8.3 Valbestyrelsen

Behörighet: Medlemmarna och ersättarna ska enligt kommunallagen vara valbara till kommunala förtroendeuppdrag. Därtill ska både medlemmarna och ersättarna i mån av möjlighet företräda de grupper av röstande som vid föregående kommunalval ställt upp kandidater i kommunen. En kandidat i välfärdsområdesvalet eller kandidat i kommunalvalet eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller förälder kan inte vara medlem eller ersättare. Justitieministeriet fäster kommunernas uppmärksamhet vid att formuleringen ”i mån av möjlighet” i 15 § 2 mom. i vallagen kan tillämpas också så att om

partierna trots en begäran till dem inte utser tillräckligt många kandidater till valbestyrelserna, kan också andra personer som är valbara till förtroendeuppdrag i kommunen utses till medlemmar.

Jävsgrunder: Förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas inte på valbestyrelsen. Detta betyder att den som utsetts till medlem eller ersättare kan sköta alla valbestyrelsens uppgifter.

8.4 Valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena och vid hemmaröstning

Behörighet: En valförrättare kan inte vara en omyndig person (under 18 år eller omyndigförklarad) eller kandidat i välfärdsområdesvalet eller kommunalvalet och inte heller en kandidats make, maka, barn, syskon eller förälder.

Jäv: Förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas inte på valförrättare. Detta betyder att den som utsetts till valförrättare kan sköta alla valförrättarens uppgifter.

8.5 Valbiträde på ett röstningsställe på valdagen

Behörighet: Ett valbiträde kan inte vara en omyndig person (under 18 år eller omyndigförklarad) eller kandidat i välfärdsområdesvalet eller kommunalvalet och inte heller en kandidats make, maka, barn, syskon eller förälder.

Jäv: Valbiträdet har bara en uppgift, dvs. att biträda väljaren. Bestämmelserna om behörighet tryggar på ett tillräckligt sätt att valbiträdet kan biträda alla väljare som behöver hjälp.

8.6 Medlem i välfärdsområdesvalnämnden som kommunal valmyndighet

En medlem eller ersättare i välfärdsområdesvalnämnden är inte förbjuden att sköta någon uppgift som hör till den kommunala valmyndigheten. Det torde dock i praktiken vara svårt att samtidigt vara verksam i välfärdsområdesvalnämnden och centralvalnämnden åtminstone i fråga om kandidatuppställningen, eftersom tidtabellerna för dem är desamma för båda myndigheterna. Å andra sidan kan medlemmar i välfärdsområdesvalnämnden fungera som valförrättare vid förhandsröstningen samt som medlemmar i valbestyrelserna och valnämnderna, eftersom välfärdsområdesvalnämnderna inte har lagstadgade möten mellan kandidatuppställningen och onsdagen efter valet.

8.7 Övrigt att beakta vid valet av valmyndigheter

De valnämnder, valbestyrelser och valförrättare som tillsätts av kommunen fungerar som valmyndigheter vid både välfärdsområdesvalet och kommunalvalet.

Kommunen bör upprätthålla motivationen att ta emot uppgiften som valnämndsmedlem, valbestyrelsemedlem och valförrättare t.ex. genom att säkerställa att det arvode som betalas för uppgiften motsvarar uppgiftens svårighetsgrad.

Alla som förordnas till valfunktionärer och speciellt den som utses till ordförande i en valnämnd eller valbestyrelse ha tillräcklig kompetens för att sköta uppgiften och tillräckligt med tid att sätta sig in i den.

9 Användning av valdatasystemet

9.1 Allmänt

Vid välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 använder alla kommuner följande delsystem i valdatasystemet enligt följande:

- 1) basdatasystemet (används av centralvalnämnden),
- 2) kandidatdatasystemet (kommunalvalet; centralvalnämnden),
- 3) rösträttsdatasystemet (används av valförrättarna vid förhandsröstningen samt av centralvalnämnden för s.k. "efterregistreringar"),
- 4) resultatuträkningssystemet (används av centralvalnämnden för förhandsrösträkning, preliminär rösträkning och kontrollräkning).

Kommunerna har också möjlighet att använda följande delsystem i valdatasystemet:

- 5) rösträttsdatasystemet vid röstningen på valdagen ("e-vallängden", valnämnden),
- 6) resultatuträkningssystemet ("direkt registrering"; valnämnden vid den preliminära rösträkningen),
- 7) mobil rösträttsförfrågan i rösträttsdatasystemet (valbestyrelsen, valnämnden),
- 8) elektroniskt valprotokoll (valnämnden).

Användningen av valdatasystemet administreras av Rättsregistercentralen. Valstödet (vaalituki@om.fi) ger närmare anvisningar om användningen av systemet. Leverantören av driftstjänster är fortsättningsvis Tietoevry Abp.

Behörighetskontrollen i valdatasystemet bygger på stark autentisering, vilket innebär att varje användare måste ha till sitt förfogande antingen ett chipförsett elektroniskt id-kort (certifikatkort), personliga nätbankskoder³ eller ett certifikat som anslutits till mobiltelefonens SIM-kort (mobilcertifikat).

Alla delsystem används i huvudsak på samma sätt som vid tidigare val.

Produktionsanvändningen av valdatasystemet inleds den 13 januari 2025 då basdatasystemet öppnas för centralvalnämndernas bruk.

Valstödet ger närmare anvisningar om användningen av valdatasystemet och tidsplanen för användningen senare. Valstödet skickar också vissa påminnelser som gäller användningen.

Generalrepetitionerna ordnas enligt följande:

- generalrepetition inför förhandsröstningen tisdagen den 18 mars 2025 och
- generalrepetition inför resultatuträkningen och i användning av e-vallängden torsdagen den 20 mars 2025.

I det följande informeras ytterligare om de delsystem som kommunerna använder frivilligt.

9.2 Delsystem som kommunerna använder frivilligt

Användning av rösträttsdatasystemet på valdagen

Sedan riksdagsvalet 2011 har många kommuner använt rösträttsdatasystemet ("e-vallängden") vid röstningen på valdagen. Vid Europaparlamentsvalet 2024 användes det i 213 kommuner i 890 röstningsområden.

Den elektroniska vallängden kan användas i stället för eller vid sidan om pappersvallängden. Vart och ett röstningsområde måste dock också ha en pappersvallängd.

I välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 fortsätter användningen av den elektroniska vallängden vid röstningen på valdagen enligt följande:

³Bankerna har slutat bevilja nätbankskoder som inte är bundna till ett konto (s.k. prepaid-koder).

- Kommunerna som använde systemet vid valen som förrättades under åren 2011–2024: Systemet kan användas inom de röstningsområden som kommunen bestämmer. Kommunen bör dock i god tid före valet anmäla dessa röstningsområden till valstödet genom att anteckna dem i valdatasystemet.
- Andra kommuner: Kommunerna kan anmäla valstödet om de är intresserade av att använda systemet inom ett röstningsområde. Därefter bedömer valstödet vid behov förutsättningarna för användningen.

Justitieministeriet och valstödet reserverar vid behov möjlighet att begränsa antalet nya röstningsområden som kommer med. Kommunen kan också återkalla sin anmälan, om det t.ex. uppstår tekniska problem.

Det bör ännu betonas att användningen av rösträttsregistret vid röstningen på valdagen i välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 och även i fortsättningen är helt frivillig för kommunen, dvs. möjligheten att använda vallängden på papper kommer att bevaras även i fortsättningen. Eventuell användning av rösträttsregistret vid röstningen på valdagen är således inte någon grund för att minska antalet röstningsområden.

Användning av resultatuträkningssystemet i röstningsområdena för att mata in resultatet av den preliminära rösträkningen

Sedan 2014 har många kommuner registrerat resultaten av den preliminära rösträkningen i resultatuträkningssystemet direkt i röstningsområdena. Vid Europaparlamentsvalet 2024 användes direktregistrering i 179 kommuner i 847 röstningsområden.

Kommuner som tidigare använt direktregistrering kan om de så önskar fortsätta samma förfarande i välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 genom att underrätta valstödet om sina avsikter genom anteckningar i basdatasystemet. Även andra kommuner möjlighet att anmäla valstödet om de är intresserade av att ta i bruk detta förfarande. Avsikten är dock att förfarandet tas i bruk stegvis. Därför kan andra kommuner ta i bruk förfarandet högst inom ett röstningsområde. Justitieministeriet och valstödet reserverar även när det gäller detta en möjlighet att begränsa antalet kommuner och röstningsområden som kommer med och kommunen har också möjlighet att annullera sin anmälan.

Röstningsområdena som tar i bruk förfarandet ska som reservsystem använda det traditionella förfarandet, där resultatuppgifterna meddelas till kommunens informationscentral.

Mobil rösträttsförfrågan

Vid välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 fortsätter den funktion i rösträttsregistret som togs i bruk 2021, där valbestyrelserna och valnämnderna kan göra förfrågningar om rösträtt på mobila enheter, dvs. ta reda på i vilken kommun till exempel en person som röstar på en anstalt har registrerats som röstberättigad. På detta sätt kan följebrevet för förhandsröstningen alltid riktas till rätt kommun.

Alla kommuner kan ta i bruk funktionen för mobil rösträttsförfrågan.

Elektroniskt valprotokoll

Vid välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 fortsätter användningen av det elektroniska valprotokollet. Vid Europaparlamentsvalet 2024 användes det av 464 valnämnder i 126 kommuner.

Alla kommuner kan använda det elektroniska valprotokollet. Om kommunen vill använda funktionen, ska detta anmälas till valstödet genom en anteckning i basdatasystemet.

10 Valmaterial och valanvisningar

Justitieministeriet utarbetar och låter trycka röstsedlarna, val- och ytterkuverten, blanketterna, valanvisningarna och bruksanvisningarna för valdatasystemet (VAT-anvisningarna) för olika valmyndigheter samt kandidatboken för välfärdsområdesvalet och kandidatboken för kommunalvalet.

Centralvalnämnden ska beställa det valmaterial den behöver från justitieministeriets system för beställning av valmaterial, som öppnas för centralvalnämndernas bruk måndagen den 9 december 2024. Justitieministeriet skickar närmare anvisningar om användningen av tjänsten senare. Tjänsten drivs och valmaterialet levereras av Grano Oy.

Centralvalnämnden ska registrera det valmaterial som behövs i beställningssystemet senast måndagen den 13 januari 2025 kl. 12. Vid dimensioneringen av materialbehovet ska man beakta att två val nu förrättas samtidigt.

Grunddistributionen av valmaterialet till centralvalnämnderna enligt beställningarna genomförs från och med den 10 februari 2025.

Valanvisningarna och VAT-anvisningarna distribueras till centralvalnämnderna från och med den 14 januari 2025. VAT-anvisningarna nr. 1 och 2b sänds till kommunerna dock redan från och med den 2 december 2024.

Kandidatböckerna delas ut till centralvalnämnderna efter att kandidatuppställningen avslutats den 13 mars 2025.

Välfärdsområdesvalnämnden delar ut sammanställningen av kandidatlistorna för välfärdsområdet till centralvalnämnderna i det egna området separat efter den 13 mars 2025. För utdelningen skickar valstödet i januari 2025 en separat webropol-enkät till de kommunala centralvalnämnderna, där kommunerna registrerar antalet nödvändiga kombinationer och valstödet förmedlar de uppgifter som samlats in på detta sätt till välfärdsområdesvalnämnderna i god tid innan kandidatuppställningen inleds.

Justitieministeriet skickar ut en separat e-postenkät i november 2024 om behovet av nya valurnor i faner och återvinningen av gamla valurnor. Av promemorian i bilaga 1 framgår att kommunen vid röstningsställena kan använda två urnor, varav den ena används för röstsedlarna i välfärdsområdesvalet och den andra för röstsedlarna i kommunalvalet. Som andra urna används en valurna av kartong som beställs i samband med övrigt valmaterial via beställningssystemet. Man beställer inte fler urnor av faner för att kunna använda två urnor av faner.

Centralvalnämnden ska också i god tid före valet kontrollera att valbåsen och valstämplarna är i funktionsdugligt skick och att det finns tillräckligt med sådana.

11 Valutbildning

11.1 Justitieministeriets utbildning

Justitieministeriets valutbildning inför välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 genomförs som webbutbildning. Ministeriet utarbetar en valutbildningshelhet som alla kommuner får tillgång till på webben i februari 2025. Avsikten är att varje kommun ska gå igenom och genomföra valutbildningen på egen hand vid önskad tidpunkt.

I utbildningen behandlas de ärenden som tas upp i valanvisningarna och VAT-anvisningarna, dvs.

- den kommunala centralvalnämndens uppgifter
- ordnandet av förhandsröstningen

- ordnandet av röstningen på valdagen
- användning av valdatasystemet, bl.a.:
 - kandidatdatasystemet
 - användningen av rösträttsdatasystemet på de allmänna förhandsröstningsställena
 - användningen av rösträttsdatasystemet vid centralvalnämnden ("efterregistreringar")
 - användningen av rösträttsdatasystemet ("e-vallängden"), registrering av röster direkt på röstningsstället och användningen av det elektroniska valprotokollet hos valnämnden,
 - användningen av resultatuträkningssystemet vid centralvalnämnden (för förhandsrösträkning, preliminär rösträkning och kontrollräkning).

Dessutom ordnar ministeriet tvåspråkiga valutbildningskliniker på webben, där kommunerna kan ställa frågor om valutbildningshelheten samt val- och VAT-anvisningarna.

Valstödet skickar länkarna till valutbildningshelheten och utbildningsklinikerna till kommunerna. Närmare tidpunkter för klinikerna samt andra behövliga anvisningar meddelas separat.

11.2 Kommunens egen utbildning

Den kommunala centralvalnämnden ska utbilda, handleda och råda kommunens övriga valmyndigheter (valnämnderna, valbestyrelserna samt valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och vid hemmaröstningen) för att dessa klarar av de uppgifter som hör till dem. Centralvalnämnden kan som utbildningsmaterial använda till exempel justitieministeriets webbutbildning, valanvisningarna och VAT-anvisningarna.

Valdatasystemets testmiljö, som kommunerna kan använda för att testa användningen av de olika delsystemen, öppnas senare enligt vad valstödet meddelar.

12 Kostnaderna för välfärdsområdes- och kommunalvalet

Bestämmelser om fördelningen av kostnaderna vid välfärdsområdes- och kommunalval finns i 188 § i vallagen. Enligt 3 mom. svarar kommunen för kostnaderna för de kommunala valmyndigheterna. Vid välfärdsområdes- och kommunalval betalar justitieministeriet inte ut den kommunersättning till kommunen som är bekant från

statliga val. Däremot ersätter välfärdsområdet kommunen för de kostnader som för-
anleds enbart av välfärdsområdesvalet.

Extra kostnader som beror enbart på välfärdsområdesvalet kan föränledas kommu-
nen till exempel av följande uppgifter:

- Räkning av förhandsröster, preliminär rösträkning och kontrollräkning, om till exempel räkningspersonal anställs separat för räkning av röstsedlarna i välfärdsområdesvalet och i kommunalvalet,
- Granskning av förhandsröstningshandlingarna, om man till exempel bildar separata grupper för det förberedande kontrollarbetet vilka utför kontrollen av ytterkuvert separat för välfärdsområdesvalet och för kommunalvalet.

Att kostnaderna "föränleds enbart av välfärdsområdesvalet" bör i princip tolkas som att det är fråga om en kostnad som inte skulle uppstå om endast kommunalval för-
rättades i kommunen.

Ersättningen genomförs i praktiken så att kommunen efter välfärdsområdes- och kom-
munalvalet skickar välfärdsområdet en fritt formulerad faktura över kostnaderna som
enbart föränletts av välfärdsområdesvalet. Finansministeriet, justitieministeriet och Fin-
lands Kommunförbund har den 16 augusti 2024 kommit överens om en rekommendat-
ion enligt vilken den ersättning som välfärdsområdet betalar skulle vara 1,4 euro för
varje röstberättigad som antecknats i kommunens lagakraftvunna rösträttsregister.
Dessutom har Helsingfors stad möjlighet att fakturera varje välfärdsområde med ett be-
lopp på 0,10 euro för varje röstberättigad i ett välfärdsområde som förhandsröstat i
Helsingfors.

13 Justitieministeriets och valstödets kommunikation med centralval- nämnderna

Under beredningen och förrättandet av välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025
kommer justitieministeriet och valstödet i huvudsak att informera centralvalnämnderna
via e-post. Därför är det skäl att centralvalnämnden redan i detta skede kontrollerar att
den har en fungerande e-postadress. Eventuella ändringar i e-postadresserna ska regi-
streras i basdatasystemet. Kontaktuppgifterna till centralvalnämnderna under valet 2024
finns samlade på webbplatsen vaalit.fi.

14 Ytterligare information

Närmare information om frågor som gäller val:

- www.vaalit.fi, vaalit@gov.fi,
- valdirektör Arto Jääskeläinen, tfn 0295 150 128, fornamn.i.efternamn@gov.fi,
- specialsakkunnig Laura Nurminen, tfn 0295 150 008,
- specialsakkunnig Elina Rissanen, tfn 0295 150 248,
- specialsakkunnig Oula-Antti Labba, tfn 0295 150244,
- sakkunnig Tuomas Rekola, tfn 0295 150 195,
- planerare Evgenia Klubnitskina, tfn 0295 150 141,
- I VAT-ärenden Rättsregistercentralens (RRC) **valstöd**, tfn 02956 65609, vaalituki@om.fi.

Justitieministeriets e-postadresser: fornamn.efternamn@gov.fi.

Ytterligare information om frågor som gäller indelningen i röstningsområden och röstningsställena ges av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, tfn 02955 535530, e-post: vaalit@dvv.fi.

Valdirektör Arto Jääskeläinen

Specialsakkunnig Laura Nurminen

- BILAGOR
- 1) Några synpunkter på välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025
 - 2) Bestämmande om röstningsställena och anordnande av röstning
 - 3) Tidtabellen för välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025

FÖR KÄNNEDOM: Utrikesministeriet
Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Finlands Kommunförbund

BILAGA 1: NÅGRA SYNPUNKTER PÅ VÄLFÄRDSOMRÅDES- OCH KOMMUNALVALET 2025

I enlighet med 143 a § och 144 § i vallagen (714/1998) förrättas välfärdsområdesval i samband med kommunalval, dvs. välfärdsområdes- och kommunalval, söndagen den 13 april 2025. I den här bilagan framförs vissa preliminära synpunkter på vad det i praktiken innebär att valen förrättas samtidigt, i första hand ur valmyndigheternas synvinkel. I bilagan presenteras främst huvudlinjer – detaljerade anvisningar lämnas senare i samband med valanvisningarna och anvisningarna om valdatasystemet.

1. Tidsplan för valen

Båda valen har samma tidsplan: Valdagen är söndagen den 13 april 2025 och förhandsröstning förrättas i hemlandet under tidsperioden 2–8 april och i utlandet under tidsperioden 2 – 5 april. Kandidatansökningar ges in till valmyndigheterna (välfärdsområdesvalets ansökningar till välfärdsområdesvalnämnderna och kommunalvalets ansökningar till kommunala centralvalnämnderna) senast tisdagen den 4 mars och kandidatuppställningen fastställs torsdagen den 13 mars. Uppgifterna hämtas från rösträttsregistret fredagen den 21 februari.

2. Röstningsområden och röstningsställen

I båda valen iakttas samma indelning i röstningsområden som kommunfullmäktige fattar beslut om (8 §).

I båda valen tillämpas samma förhandsröstningsställen och anstaltsröstningsställen samt röstningsställen på valdagen (9 §). Således anges inte separata röstningsställen för välfärdsområdesval och för kommunalval. De allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet anges av kommunalstyrelsen. De allmänna förhandsröstningsställena i utlandet anges genom förordning av statsrådet.

3. Valmyndigheterna

Välfärdsområdesvalnämnden, som tillsattes av välfärdsområdesfullmäktige efter välfärdsområdesvalet 2022, ansvarar för

- uppgifterna i anslutning till kandidatuppställningen vid välfärdsområdesval (30–45 § och 143 b–143 k §), inklusive uppgörandet av en sammanställning av kandidatlistor vid välfärdsområdesval och insändande av den till kommunerna i välfärdsområdet samt
- fastställandet av valresultatet vid välfärdsområdesval (143 l §).

Den kommunala centralvalnämnden, som tillsattes av kommunfullmäktige efter kommunalvalet 2021, ansvarar bland annat för

- uppgifterna i anslutning till kandidatuppställningen vid kommunalval (30–45 § och 145–156 §),
- vid båda valen för alla röstningsarrangemangen i kommunen (information, rekrytering av valförrättare och deras utbildning, behandling av valmaterial, ibruktagande av valdatasystemet samt övriga förberedelser inför röstning på valdagen, förhandsröstning och anstaltsröstning),
- uppgifterna i anslutning till vallängderna,
- kontrollen av förhands- och brevröstningshandlingarna vid båda valen,
- räkningen av förhandsröster och kontrollräkningen av röster på valdagen vid båda valen
- fastställandet av valresultatet vid kommunalval.

Valnämnder och valbestyrelser tillsätts av kommunalstyrelsen, i synnerhet med beaktande av 15 § 2 mom. i vallagen, enligt vilket medlemmarna och ersättarna i valnämnden/valbestyrelsen vid kommunalval ska företräda de grupper av röstande som vid föregående kommunalval ställt upp kandidater i kommunen. De valnämnder/valbestyrelser som tillsätts vid kommunalval fungerar samtidigt som valnämnder/valbestyrelser vid välfärdsområdesval. Således tillsätts inte separata valnämnder/valbestyrelser för välfärdsområdesval och kommunalval.

Valförrättare till ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet och till hemmaröstning förordnas av den kommunala centralvalnämnden och är vid en finsk beskickning dess chef eller en av denne utsedd person. Alla valförrättare är verksamma vid båda valen. Således förordnas inte separata valförrättare för välfärdsområdesval och för kommunalval.

4. Rösträtt, rösträttsregister och meddelande om rösträtt

Bestämmelser om rösträtt i välfärdsområdesval finns i 28 § i lagen om välfärdsområden och om rösträtt i kommunalval i 20 § i kommunallagen. I båda valen är de röstberättigade desamma: den som har rösträtt i välfärdsområdesval har alltid även rösträtt i kommunalval och tvärtom. Helsingfors stad utgör dock ett undantag: en person som har rösträtt i kommunalvalet i Helsingfors har inte rösträtt i välfärdsområdesvalet, eftersom det inte förrättas i Helsingfors.

Vid välfärdsområdes- och kommunalval upprättas i tekniskt avseende två rösträttsregister, men i praktiken ter sig exempelvis rösträttsdatasystemet som ett enda register för valförrättarna vid förhandsröstningen där varje röstberättigad har två rösträtter, en i välfärdsområdesvalet och en i kommunalvalet (röstberättigade i Helsingfors har bara rösträtt i kommunalvalet).

Till var och en som införts i rösträttsregistret sänds ett meddelandekort om rösträtt i ett brev eller, om meddelandet sänds till tjänsten Suomi.fi, som ett meddelande med information om rösträtten i både välfärdsområdesvalet och kommunalvalet. På kuvertet för meddelandekortet som sänds till väljarna i Helsingfors står det "Meddelande om rösträtt i kommunalvalet 2025", och på kuvertet till de övriga väljarna "Meddelande om rösträtt i välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025".

5. Valhandlingar

Röstsedeln i välfärdsområdesvalet har färgen violett medan röstsedeln i kommunalvalet är (traditionellt) vit.

Valkuvert, ytterkuvert och följebrev är samma i båda valen. I en situation där den röstande röstar på förhand i båda valen samtidigt uppstår två olika ytterkuvert (närmare information nedan). Vilken röstsedel som finns i kuvertet avgörs på basis av det som syns i valkuvertets fönster.

Det finns ett separat valprotokoll (eller ett elektroniskt valprotokoll) för välfärdsområdesval och för kommunalval. Det är dock meningen att valanvisningarna och anvisningarna om valdatasystem ska innehålla närmare anvisningar om hur de ska fyllas i till exempel så att sidorna 1, 2 och 4 i protokollet fylls i endast en gång. Den räkningsblankett

som bifogas protokollet är dock i vilket fall som helst separat för välfärdsområdesvalet och kommunalvalet.

Den kommunala centralvalnämnden och utrikesministeriet ska när de beställer valmaterial enligt de anvisningar som justitieministeriet utfärdar senare beakta behovet av dubbla valhandlingar jämfört med tidigare val.

Sammanställningen av kandidatlistorna för välfärdsområdesvalet är violetta medan sammanställningen av kandidatlistorna för kommunalvalet är (traditionellt) vita. Det ska även finnas två så kallade kandidatböcker som delas ut till förhandsröstningsställena och som innehåller kandidaterna i alla välfärdsområden och i alla kommuner: en kandidatbok för välfärdsområdesvalet (violett pärm) och en kandidatbok för kommunalvalet (vit pärm).

Separata resultaträkningsblanketter utarbetas för välfärdsområdesval och för kommunalval.

Vallängderna är samma för båda valen och för varje röstberättigad har båda rösträtterna angetts, en kolumn för anteckning av utövande av rösträtten i välfärdsområdesvalet och en annan kolumn för anteckning av utövande av rösträtten i kommunalvalet.

Justitieministeriets valanvisningar och anvisningarna om valdatasystem är i princip gemensamma för båda valen, dock så att välfärdsområdesvalnämndens alla uppgifter i anslutning till valdatasystemet sammanställs i en och samma anvisning om valdatasystem.

6. Valdatasystemet

Rösträttsdatasystemet är gemensamt vid båda valen och för varje röstberättigad har två rösträtter angetts, en för välfärdsområdesvalet och en annan för kommunalvalet.

Det finns separata kandidatdatasystem för välfärdsområdesval och för kommunalval. Välfärdsområdesvalnämnden kan endast använda kandidatdatasystemet för välfärdsområdesvalet medan den kommunala centralvalnämnden endast kan använda kandidatdatasystemet för kommunalvalet. En och samma person kan vara kandidat i båda valen och datasystemen möjliggör detta.

Det finns separata resultaträkningsdatasystem för välfärdsområdesval och för kommunalval. Resultaträkningsdatasystemet för välfärdsområdesvalet används både av de kommunala valmyndigheterna (rösträkning) och av välfärdsområdesvalnämnden (fastställande av resultatet utifrån de röstetal som kommunerna räknat). Resultaträkningsdatasystemet vid kommunalval används endast av de kommunala valmyndigheterna.

7. Information om kandidater

I varje valbås på förhandsröstningsstället och röstningsstället på valdagen placeras i princip sammanställningar av kandidatlistorna för båda valen. Den violetta sammanställningen för välfärdsområdesvalet placeras i princip på den vänstra sidan om mitten av valbåset och den vita sammanställningen för kommunalvalet på den högra sidan om mitten. Den vänstra kanten av sammanställningen för välfärdsområdesvalet och den högra kanten av sammanställningen för kommunalvalet kommer i många fall antagligen att hamna utanför valbåsets sidovägg. Om sammanställningen för kommunalvalet är avsevärt mindre än sammanställningen för välfärdsområdesvalet kan sammanställningarna naturligtvis även placeras i båset på annat sätt än med början i mitten, dock så att sammanställningen för välfärdsområdesvalet alltid är på vänstra sidan och sammanställningen för kommunalvalet är på högra sidan. I valbåsen i Helsingfors utplaceras endast en sammanställning för kommunalvalet.

Valbåsen tillverkas av kommunen och det finns inte några andra bestämmelser eller anvisningar om modellen för dem än att de ska säkerställa att valhemligheten bevaras. Kommunen kan därför enligt övervägande tillverka rymligare valbås än i dag om det ser ut som att det inte finns plats för båda sammanställningarna i de nuvarande båsen. Det bör även noteras att vallagen saknar bestämmelser om att sammanställningen av kandidatlistorna bör finnas uttryckligen i valbåset på förhandsröstningsstället. I 57 § 3 mom. i vallagen konstateras endast att den röstande ska ges tillfälle att ta del av sammanställningen eller kandidatregistret eller av en utskrift ur det (kandidatboken). Traditionen har dock varit att en sammanställning placeras ut i valbåset på förhandsröstningsstället, till exempel i välfärdsområdesvalet sammanställningen för det välfärdsområde där förhandsröstningsstället finns. Däremot ska sammanställningar av kandidatlistorna enligt 70 § 1 mom. 3 punkten i vallagen placeras ut i valbåset vid röstning på valdagen.

Det torde inte heller finnas hinder för ett förfarande där kommunen ser det som fördelaktigt att använda två valbås (som står nära varandra) på röstningsstället så att det i det ena valbåset finns endast en sammanställning av kandidatlistorna för välfärdsområdesvalet och i det andra endast en sammanställning för kommunalvalet. Om kommunen väljer detta alternativ måste man dock fästa särskild uppmärksamhet vid att handleda de röstande.

Sammanställningarna av kandidatlistorna utformas så att kandidatnumren börjar med nummer 2 i den vita sammanställningen av kommunalvalet. Gällande den violetta sammanställningen av välfärdsområdesvalet syften är att kandidatnumrering skulle börja med tydligt större nummer, till exempel med nummer 2002. Det här skulle innebära att kandidaterna i kommunalvalet har en-, två- eller tresiffriga kandidatnummer (annanstans än i Helsingfors) och att kandidaterna i välfärdsområdesvalet har fyrsiffriga kandidatnummer. Det här ska preciseras senare i valanvisningarna.

De så kallade kandidatböckerna för båda valen delas på traditionellt sätt ut till förhandsröstningsställena och anslås där. I kandidatböckerna uppräknas kandidaterna för varje kommun och välfärdsområde.

8. Röstning

En röstande kan utöva båda sina rösträtter vid ett och samma tillfälle eller separat vid olika tillfällen, till exempel genom att rösta på förhand i kommunalvalet och på valdagen i välfärdsområdesvalet.

Om den röstande röstar vid samma tillfälle i båda valen är utgångspunkten, att förhandsröstningen går till på följande sätt:

- Valförrättaren kontrollerar den röstandes identitet och erbjuder denna två röstsedlar (en violett och en vitt). I Helsingfors erbjuds i princip bara en vit sedel men valförrättaren måste vara beredd att erbjuda även en violett sedel på den röstandes begäran.
- Den röstande tar båda sedlarna, går till valbåset, fyller i sedlarna och fortsätter till registreringen av förhandsröster.
- Valförrättaren stämplar båda röstsedlarna, ger den röstande två valkuvert och uppmanar den röstande att lägga sedlarna i olika valkuvert och sluta valkuverten.

- Valförrättaren antecknar i rösträttsdatasystemet att båda rösträtterna har utövats och skriver ut två följebrev, ett för välfärdsområdesvalet och ett för kommunalvalet, och ber den röstande underteckna båda.
- Valförrättaren sluter, när han eller hon själv har undertecknat båda följebreven, följebrevet för välfärdsområdesvalet och valkuvertet med den violetta röstsedeln i ett ytterkuvert och följebrevet för kommunalvalet och valkuvertet med den vita röstsedeln i ett annat ytterkuvert. Det bildas således två ytterkuvert vid förhandsröstningen.

Även om det inte hålls välfärdsområdesval i Helsingfors kan röstberättigade från andra kommuner ändå rösta i områdesvalet på allmänna förhandsröstningsställen och anstalter som finns i Helsingfors.

Röstningen på valdagen går i sin tur till på följande sätt:

- Valförrättaren kontrollerar den röstandes identitet, letar fram den röstandes namn i vallängden, kontrollerar att den röstande inte har utövat någondera rösträtten, antecknar att rösträtten utövats i båda kolumnerna och erbjuder den röstande två röstsedlar (en violett och en vit).
- Den röstande tar båda sedlarna, går till valbåset, fyller i röstsedlarna och fortsätter till valurnan.
- Valförrättaren stämplar båda röstsedlarna.
- Valnämnden kan välja att använda antingen en eller två valurnor. Antingen läggs båda sedlarna i samma valurna eller så finns det separata valurnor för båda sedlarna. Vid rösträkningen kan röstsedlarna i vilket fall som helst skiljas åt utifrån sin färg.

Om kommunen bestämmer sig för att använda två valurnor tillverkar justitieministeriet violetta hopvikbara valurnor av kartong avsedda för kommunerna. Dessa valurnor kan beställas i samband med annat valmaterial och är avsedda att användas enbart i välfärdsområdes- och kommunalvalet parallellt med den nuvarande valurnan av kryssfaner.

Vid röstning på anstalter, fartyg och i hemmet går man till väga på motsvarande sätt, dvs. om den röstande röstar i båda valen uppstår det två olika ytterkuvert som ett resultat av röstningen.

Den som beställer brevröstningshandlingar får alltid handlingar för båda valen med anvisningar om att lägga sedlarna i olika ytterkuvert om man röstar i båda valen.

9. Kontroll av förhandsröstningshandlingar

Till kvitteringen i det övre fönstret på det ytterkuvert som sänts till centralvalnämnden bifogas koden AV-2025 eller KV-2025, som hjälper centralvalnämnden att sortera ytterkuverten enligt val utan att öppna dem.

Annars utförs kontrollen i huvudsak på samma sätt som vid andra val. Godkända valkuvert som innehåller olika sedlar separeras till egna helheter både före och under räkningen.

10. Rösträkning

Den kommunala centralvalnämnden sköter räkningen av röstsedlarna för båda valen. Räkningen av förhandsröster kan inledas på valdagen tidigast klockan 10. Valkuverten kan öppnas tekniskt innan räkningsmötet börjar, dock inte tidigare än samma morgon.

Målet är att räkna röstsedlarna för båda valen så att förhandsröstningens resultat kan sparas i resultaträkningsdatabasen senast klockan 20. Det förutsätter naturligtvis att det reserveras tillräckliga personresurser och lokaler för räkningen av förhandsrösterna. Om det inte är möjligt att räkna röstningssedlarna samtidigt, till exempel om det inte finns tillräckligt med personal eller en lämplig lokal för räkningen, räknar och sparar centralvalnämnden först sedlarna från välfärdsområdesvalet och sedan sedlarna från kommunalvalet. Ordningföljden beror på att det är viktigt att välfärdsområdesvalets resultat inte blir bristfälligt för någon eller några kommuner. Det bör noteras att man endast strävar efter att räkna förhandsrösterna före klockan 20 och att man vid behov kan fortsätta räkna förhandsrösterna även efter klockan 20.

Valnämnderna utför på motsvarande sätt en preliminär rösträkning under valdagens kväll. I första hand är målet att räkna och spara röstsedlarna samtidigt, men valnämnden kan även fatta beslut om att räkna och spara sedlarna från välfärdsområdesvalet först och därefter sedlarna från kommunalvalet. Antalet personer som röstat på valdagen ska i fråga om båda valen meddelas till kommunens meddelandecentral (centralvalnämnden) eller sparas direkt i räkningssystemet på en och samma gång.

Centralvalnämnden gör en kontrollräkning av rösterna på valdagen på måndagen, med början senast klockan 12. Vid kontrollräkningen spelar det inte någon roll om man räknar röstsedlarna för båda valen samtidigt eller inte och, om man inte räknar dem samtidigt, i vilken ordning de räknas.

Efter kontrollräkningen fastställer centralvalnämnden på onsdagen röstetalet för både välfärdsområdesvalet och kommunalvalet i resultaträkningssystemet. Utifrån röstetalet i välfärdsområdesvalet fastställer välfärdsområdesvalnämnden resultatet i välfärdsområdesvalet. Resultatet i kommunalvalet fastställs av centralvalnämnden.

BILAGA 2: Bestämmande av röstningsställena och ordnande av röstningen

1 De allmänna förhandsröstningsställena

Vid bestämmandet av de allmänna förhandsröstningsställena bör kommunstyrelsen fästa uppmärksamhet vid det följande:

Det måste finnas tillräckligt många förhandsröstningsställen

Kommunen ska ovillkorligen se till att det finns tillräckligt med allmänna förhandsröstningsställen i kommunen i förhållande till antalet röstberättigade i kommunen och även i förhållande till antalet röstberättigade i andra kommuner som besöker kommunen och röstar genom anstaltsröstning, så att förhandsröstningen ska vara så enkel och snabb som möjligt för väljarna. Ett tillräckligt antal förhandsröstningsställen kan bidra till att väljarna fördelas jämnare på olika ställen och att det inte uppstår större rusning.

Var bör förhandsröstningsstället ligga?

Förhandsröstning bör ordnas på en plats som är lätt att hitta och som väljarna gärna kommer till. Förhandsröstningen kan ordnas t.ex. på en sådan plats som medborgarna också annars ofta besöker. Det ska dock ses till att även de som bor utanför tätorten har goda möjligheter att rösta på förhand.

Förhandsröstningsstället bör dessutom vara så neutralt som möjligt beträffande ideologiska och ekonomiska sammankopplingar för att trygga att de flesta av väljarna gärna kommer till platsen.

I de senaste valen har man fått bra erfarenheter av bl.a.

- kommunhus och andra kommunala ämbetsverk,
- bibliotek,
- olika affärs- och köpcentrum,
- läroanstalter,
- kommunens servicecenter och samservicekontor samt

- ambulerande röstningsställen dvs. röstningsbussar och förbindelsefartyg och motsvarande.

I vissa kommuner hade man i valen 2021–2024 ordnat ett förhandsröstningsställe utomhus till exempel i ett tält, en container eller en drive-in-punkt, vilket innebar att den kunde placeras i princip var som helst, förutsatt att den hade en adress på basis av vilken väljarna hittade platsen. Också i fråga om möjligheten att rösta utomhus gäller det att noga se till att arrangemangen överensstämmer med vallagen. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid till att valhemligheten kan bevaras.

Förhandsröstning måste ordnas på en plats som alla röstberättigade har tillträde till. Därför kan förhandsröstning inte ordnas t.ex. på ett garnisonsområde.

Förhandsröstningsställets tillgänglighet

Uppmärksamhet bör fästas vid att rörelsehindrade har goda möjligheter att rösta på förhand. Parkeringsplats för deras fortkärfningsmedel bör i mån av möjlighet reserveras i omedelbar närhet av förhandsröstningsstället och hjälp ordnas för funktionshindrade både på röstningsstället och utanför det. Eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska t.ex. förses med ramp så att de som använder eldriven rullstol eller rollator kommer till röstningsplatsen utan svårigheter. Med tanke på rullstolsburna bör det finnas ett röstningsbås i vilket man ryms med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm så att väljarens valhemlighet kan tryggas. De brister i förhandsröstningsställets tillgänglighet som eventuellt upptäckts vid tidigare val ska åtgärdas före valet.

Ordningen på förhandsröstningsställena och förbudet mot valreklam

Det ska ses till att förhandsröstningsstället har sådana lokaler och ligger på ett sådant ställe att det lämpar sig för förhandsröstning också med tanke på ordningen på röstningsstället. 56 § 1 mom. i vallagen innehåller bestämmelser om ordningen på förhandsröstningsställena och i anslutning till det om det så kallade valreklamförbudet på förhandsröstningsställena och i deras omedelbara närhet. Av praktiska skäl kan förbudet mot valreklam på vissa förhandsröstningsställen omfatta ett mer begränsat område än i fråga om ett röstningsställe på valdagen. Om förhandsröstningsstället finns t.ex. i ett köpcentrum ska kommunens centralvalnämnd vid behov på förhand kontakta köpcentrets ledning för att säkerställa att förhandsröstningen på ett behörigt sätt beaktas i centrets övriga verksamhet. I fråga om omfattningen av förbudet mot valreklam kan det

i detta fall anses som minimikrav att valkampanjer och valreklam inte syns till eller hörs på förhandsröstningsstället eller vid ingången till förhandsröstningsstället.

Tillräckligt med utrymme och tillräckligt många valförrättare

Förhandsröstningsstället bör vara tillräckligt stort så att röstningen kan förrättas smidigt och tillförlitligt, dvs. med bevarande av valhemligheten, valfriheten och valfriden (56 § 2 mom. i vallagen). En viktig aspekt är också säkerheten: det ska vara tryggt för väljarna att rösta på och för valförrättarna att sköta sina uppgifter.

I förhandsröstningsutrymmet ska kunna placeras ett tillräckligt antal punkter för kontroll av identiteten, givande av röstsedlar och mottagning av röstningar. Utrymmet ska dimensioneras och ordnas så att det uppstår så lite rusning och köer som möjligt.

Rusning beror ofta på att det i förhandsröstningslokalen inte finns plats för tillräckligt många röstningsbås eller punkter för mottagning av röstningar och/eller på att det inte finns tillräckligt många valförrättare vid mottagningspunkten. Det är ju i allmänhet inte själva röstningen som tar tid utan just mottagandet av röstningen (dvs. när valförrättaren stämplar röstsedeln, röstsedeln innesluts i valkuvertet, följebrevet fylls i och undertecknas, valkuvertet och följebrevet innesluts i ytterkuvertet samt en anteckning om att väljaren har röstat görs i rösträttsregistret). Därför bör kommunerna se till att det finns tillräckligt med mottagningspunkter. I praktiken betyder detta att det ska finnas tillräckligt med personal och att förhandsröstningen ordnas i ett tillräckligt stort utrymme så att röstningen ur väljarens synpunkt går så snabbt och smidigt som möjligt.

Brandsäkerheten

Förhandsröstningsstället ska placeras i byggnaden så att utrymningsvägarna hålls oblockerade. Skyltar som anger utrymningsvägar får inte täckas över. Det är skäl att vid behov på förhand säkerställa hos den regionala räddningsmyndigheten att arrangemangen har skötts korrekt.

Dagarna och tiderna då förhandsröstningsstället är öppet

Enligt 47 § vallagen ska ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet vara öppet för förhandsröstning under alla dagar som infaller under förhandsröstningsperioden, om inte något annat av särskilda skäl bestäms genom beslut av kommunstyrelsen. Ett så-

dant särskilt skäl är i praktiken enbart det att antalet förhandsröstande i en del av kommunen eller i en tätort uppskattas vara litet. I varje kommun ska det dock finnas minst ett förhandsröstningsställe som är öppet under alla dagar som infaller under förhandsröstningsperioden. Förutom detta förhandsröstningsställe kan det i olika delar av kommunen finnas andra förhandsröstningsställen, som är öppna exempelvis en eller två dagar under förhandsröstningstiden.

Enligt 48 § i vallagen beslutar kommunstyrelsen också de dagliga öppettiderna. Förhandsröstningsstället får dock inte vara öppet vardagar före klockan 8 eller efter klockan 20 eller lördagar och söndagar före klockan 9 eller efter klockan 18. Enligt tidigare erfarenhet lönar det sig att hålla förhandsröstningsstället öppet till klockan 20 minst under de två sista dagarna under förhandsröstningsperioden.

I de senaste valen har man i landsbygden strävat efter att trygga möjligheterna att rösta så att det utöver förhandsröstningsstället i kyrkbyn har funnits allmänna förhandsröstningsställen även i de mindre byarna. Dessa röstningsställen har varit öppna under en kortare tid på samma sätt som t.ex. ett ambulerande förhandsröstningsställe.

Använd helst samma förhandsröstningsställen från val till val

Förhandsröstningen bör i mån av möjlighet ordnas på samma ställe från val till val, eftersom väljarna på detta sätt lättare vet var de kan rösta på förhand. Att sluta använda ett visst ställe, att flytta stället eller att ändra på öppettiderna utan något särskilda skäl kan orsaka ovisshet bland väljarna. Om ändringar görs, måste det informeras effektivt om dem.

Tillräckligt med information och anvisningar

Kommunen ska aktivt informera kommuninvånarna om var kommunens förhandsröstningsställen finns samt om deras öppettider. I praktiken kan det skötas genom kungörelser, genom att publicera uppgifterna på kommunens webbplats, på de plattformar i sociala medier som kommunen använder, på affischer i gatupratat, i tidningsannonser, tidningsartiklar, meddelanden som delas ut till hemmen osv. Till lokala medier bör skickas en förteckning över förhandsröstningsställena och deras öppettider.

På samma sätt som tidigare bifogas det till det meddelande om rösträtt som skickas till väljarna en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena inom väljarens närområde.

Skyltningen till förhandsröstningsstället ska ordnas tydligt och synligt till exempel med gatuskyltar och skyltar och så att den röstande också hittar rätt ingång och förhandsröstningslokal i själva byggnaden.

Hur genomförs ambulerande förhandsröstningsställen i praktiken?

Förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe kan ordnas t.ex. på följande sätt: det ordnas ett röstningsutrymme i en buss eller motsvarande fordon, det fastslås en daglig rutt och tidtabell för bussen, det informeras aktivt om var och när bussen stannar och därefter genomförs planen och förrättas röstningen. Adressen till var och en plats där bussen stannar och de tider då den stannar ska registreras i valdatasystemets register över röstningsställen. Det är viktigt att kommunen informerar om var det ambulerande förhandsröstningsstället stannar, eftersom detta inte anges separat i förteckningen som skickas till väljarna med meddelandet om rösträtt.

2 Röstningsställena på valdagen

Vid bestämmandet av röstningsställena på valdagen bör kommunen fästa uppmärksamhet vid det följande:

- Röstningsstället ska i regel ligga inom röstningsområdet, men kan av särskilda skäl förläggas utanför röstningsområdet eller även utanför kommunen, om detta inte bereder väljarna oskälig olägenhet.
- I sitt avgörande av den 3 mars 1999 (dnr 2009/4/96) ansåg justitieombudsmannen att då man bedömer hur lämpligt ett utrymme som används som röstningsställe är, ska som en synvinkel beaktas även lokalens ideologiska natur och användningsändamål. Med tanke på medborgarnas likvärdighet och den offentliga maktens neutralitet ska enligt justitieombudsmannen strävan vara, att vallokaler är så neutrala som möjligt, dvs. fria från ideologiska kopplingar. Riksdagens biträdande justitieombudsman konstaterade i sitt avgörande av den 30 oktober 2013 (dnr 4607/4/12) att förverkligandet av demokratin förutsätter att väljarna kan utöva sin rösträtt på ett ställe som är så neutralt som möjligt. Det viktigaste är dock inte vem som äger utrymmet. Vid bedömningen av lämpligheten ska mer uppmärksamhet fästas vid dess användningsändamål och utrustning.

- Förutom det egentliga valrummet ska röstningsstället inrymma ett väntrum. Om inget separat väntrum står till förfogande, ska en särskild plats bredvid valrummet avskiljas på lämpligt sätt så att väljarna därifrån kan komma direkt in i valrummet. Detta ställe ska kunna stängas så att inga andra än de väljare som kommit till stället före klockan 20 kan komma in.
- När det gäller röstningsställets tillgänglighet, ordningen på röstningsstället, vägledning till stället och annat hänvisas till vad som sägs ovan om de allmänna förhandsröstningsställena.

BILAGA 3: Tidtabellen för välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025

November 2024	
30.11.	Fullmäktiges minimistorlek bestäms enligt kommunens invånarantal i befolkningsdatasystemet.
December 2024	
Fr.o.m. 2.12	VAT-anvisningarna 1 och 2b sänds till kommunerna
9.12	Tjänsten för beställning av valmaterial öppnas för kommunerna
Före 20.12	Kommunens eventuella anmälan till justitieministeriet om antalet valurnor av faner som behövs
Före 31.12	Kommunens eventuella underrättelse till justitieministeriet om ett större antal fullmäktigeledamöter än minimiantalet eller anmälan om ändring av en tidigare underrättelse
Januari 2025	
Före 13.1 kl. 12	Kommunen kvitterar sin beställning i beställningssystemet för valmaterial
13.1	Tjänsten för beställning av brevröstningshandlingar öppnas
13.1	Basdatasystemet öppnas för kommunerna
Fr.o.m. 14.1	Resten av VAT-anvisningarna och valanvisningarna skickas till kommunerna
Före 24.1 kl. 12	Kommunen kvitterar uppgifterna om förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen m.m. i basdatasystemet
Februari 2025	
3.2	Webbutbildningen öppnas för de kommunala valmyndigheterna
Fr.o.m. 3.2	VAT:s utbildningsbaser öppna
Fr.o.m. 10.2	Beställt valmaterial sänds till kommunerna
21.2 kl. 24	Uppgifterna till rösträttsregistret plockas ur BDS
Senast 24.2	Centralvalnämndens sammanträde (kungörelse om inlämnande av kandidatansökningar och antalet ledamöter som ska väljas)

Senast 24.2	Justitieministeriets meddelande till centralvalnämnderna om de partier som är upptagna i partiregistret och deras namntecknare
Mars 2025	
4.3 före kl. 16	Kandidatansökningarna till kommunalvalet ska lämnas in till centralvalnämnden
10.3	Centralvalnämndens sammanträde (granskning av kandidatansökningar)
13.3 senast kl. 16	Centralvalnämndens sammanträde (fastställande av kandidatuppställningen och utarbetande av en sammanställning av kandidatlistorna)
18.3	Generalrepetition (förhandsröstning)
20.3	Generalrepetition (rösträkning och elektronisk vallängd)
Senast 20.3	MDB ska skicka ut meddelanden om rösträtt till de röstberättigade
April 2025	
1.4 kl. 12	Rösträttsregistret vinner laga kraft
1.4 före kl. 16	Anmälan om deltagande i hemmaröstning ska lämnas in
2.4	Förhandsröstningen inleds i Finland och utomlands
5.4	Förhandsröstningen avslutas utomlands
8.4	Förhandsröstningen avslutas i Finland
11.4 kl. 19	Centralvalnämndens sammanträde (granskning av förhandsröstnings- och brevröstningshandlingar)
13.4 kl. 9-20	Röstning på valdagen
13.4 tidigast från kl. 10	Centralvalnämndens sammanträde (räknande av förhandsröster i välfärdsområdesvalet och kommunalvalet)
13.4 kl. 20	Valnämnderna inleder den preliminära rösträkningen från valdagen
14.4 senast från kl. 12	Centralvalnämndens sammanträde (kontrollräkning av rösterna på valdagen i välfärdsområdesvalet och kommunalvalet)
16.4 senast från kl. 18	Centralvalnämndens sammanträde (anmälan till välfärdsområdesvalnämnden om röstetalen i välfärdsområdesvalet samt fastställande av resultatet i kommunalvalet)
Juni 2025	
1.6	Mandattiderna för välfärdsområdesfullmäktige och kommunernas fullmäktige inleds

Asiakirja / viesti on vastaanotettu / lähetetty edelleen valmisteluun.

Rovaniemen kaupunginkirjaamo
Registry Services of Rovaniemi City

+358 16 322 6014

kirjaamo@rovaniemi.fi

Postiosoite:

Rovaniemen kaupunginkirjaamo

PL 8216

96101 Rovaniemi

Asiakirjojen toimittaminen/asiointiosoite:
Asiakaspalvelupiste Osviitta (ma-pe kello 9.00-15.00)

Koskikatu 19, PL 8216
96101 Rovaniemi

www.rovaniemi.fi

[Facebook](#) | [Instagram](#) | [Twitter](#)

Henkilö- ja arkaluonteisia tietoja sisältävät sähköpostit tulee lähettää Rovaniemen kaupungin turvapostipalvelun kautta.

Turvapostipalvelun saat käyttöön osoitteessa <https://turvaposti.rovaniemi.fi>. Täytä kentät ohjeen mukaisesti. Rekisteröidyttäsi saat ilmoittamaasi sähköpostiin linkin salatun postin lähettämiseksi. Avaa linkki ja täytä luottamuksellisen viestin vastaanottajakenttään [kirjaamo\(at\)rovaniemi.fi](mailto:kirjaamo(at)rovaniemi.fi) ja muut tiedot.

----- Forwarded message -----

Lähettiläjä: <noreply.vahva@gov.fi>

Date: ma 16. syysk. 2024 klo 12.59

Subject: Viesti asianhallintajärjestelmästä - Från ärendehanteringssystem – From case management system

To: <kirjaamo@rovaniemi.fi>

Tämä viesti on lähetetty valtioneuvoston, tasavallan presidentin kanslian ja oikeuskanslerinviraston yhteisestä asianhallintajärjestelmästä.

Älä vastaa tähän viestiin.

Det här meddelandet har skickats från statsrådets, republikens presidents kanslis och justitiekanslersämbetets gemensamma ärendehanteringssystem.

Svara inte på meddelandet.

This message has been sent from the joint case management system of the Government, the Office of the President of the Republic and the Office of the Chancellor of Justice.

Please do not reply to this message.

Liitteenä kirje kunnanhallituksille vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleista. Oikeusministeriö pyytää kunnanhallitusta saattamaan tämän kirjeen keskusvaalilautakunnan tietoon. Brev till kommunstyrelsen om välfärdsområdes- och kommunalval 2025 som bifogat. Justitieministeriet ber kommunstyrelsen sända detta brev till centralvalnämnden för kännedom.